

A NÉMETH JÓZSEF ÓVODA

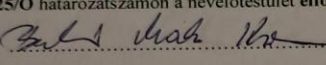
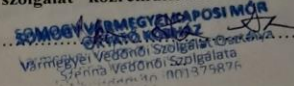
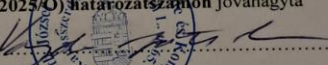
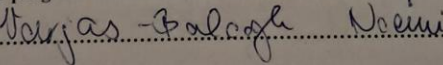
(OM:202617)

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

**„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem,
Csakis Rád figyelek, és segítek Neked,
Ha szükséged van a segítségemre!”**

LEGITIMÁCIÓS ELŐLAP

Intézmény OM - azonosítója: 202617	Készítette a nevelőtestület:
Az Nkt. 26. § (1) bekezdése alapján a pedagógiai programot az 1/2025/Ó határozatszámon a nevelőtestület elfogadta: nevelőtestület nevében	20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § (6) A helyi egészségfejlesztési programot a nevelőtestület az óvoda-egészségügyi szolgálat közreműködésével készítette el. az óvoda-egészségügyi szolgálat/védőnő
Az Nkt 26. § (1) bekezdése alapján a pedagógiai programot az intézmény főigazgatója a 1/2025(1./2025/Ó) határozatszámon jóváhagyta 	
A pedagógiai program módosításának tartalmáról a szülők tájékoztatást kaptak a szülői közösség képviselőjében	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható a faliújságon kifüggesztve	Érvényes: A kihirdetés napjától 2025. 09. 01. visszavonásig
Verziószám: 1/2025.	Iktatószám: 1/2025/Ó Készült: 3 eredeti példányban

KÖSZÖNTŐ

Köszönjük, hogy érdeklődik programunk iránt és elolvassa azt!

Olyan programot tart most a kezében, mely a kaposszerdahelyi Németh József Óvoda szakmai programját, nevelőtestületének hitvallását tartalmazza. Köszönöm munkatársaim aktív részvételét a program átdolgozásában!

Óvodánk a '80-as években épült. Az intézményben biztosított a feltétel ahhoz, hogy családias, nyugodt légkörben neveljük a gondjainkra bízott gyermekeket.

Tevékenységek központú pedagógiai programunk kialakult szokásainkra, értékeinkre épül. Mindennapi életünket az évszakok körforgása foglalja keretbe. A gyermekek játékára, tevékenykedtetésére építünk. A helyi sajátosságokat kihasználva és beépítve végezzük munkánkat, tág teret adva a gyermekek tevékenységének, és ezen keresztül a sokoldalú fejlesztésnek. A néphagyományok-örzése, népszokások ápolásának beépítése mindennapjainkba, nagyfokú igényként jelentkezett óvodánk nevelőtestületének részéről. Ezen igényünket a fenntartó és a szülői közösség is megerősítette, így beépítésre került – mintegy innovációs elemként – pedagógiai programunkba. A néphagyományok ápolását, szennai skanzen múzeumpedagógusainak segítségével a skanzen területén igyekszünk még autentikusabbá tenni.

Az óvodáskorú gyermek egyéni és életkori sajátosságait figyelembe véve fejlesztjük a személyiségét, kiegészítve és folytatva a családi nevelést. Ezen fejlesztés megvalósulása folytán képessé válik a gyermek egyre tágabb környezetbe való zökkenőmentes beilleszkedésre.

Minden kisgyermeknek szeretnénk biztosítani, hogy egészségesen fejlődjön saját, egyéni ütemében és képességei szerint. Nevelőtestületünk különös hangsúlyt fordít a gyermekek egészséges életmódjának kialakítására, fejlesztésére. Tesszük ezt azért, hogy gyermekeink a jó hangulatú játék, spontán, változatos tevékenységek közben folyamatosan rácsodálkozhassanak a környező világra, észre vegyék annak esztétikumait, értékeit.

Köszönjük a szülőknek az odafigyelő, kritikus, vagy elismerő, de mindig támogató véleményét, mellyel nagyban hozzájárulnak az óvodai nevelés hatékonyságához.

Köszönjük a fenntartó önkormányzat támogatását, mellyel intézményünk alkalmassá válik arra, hogy felvegye a versenyt a városi óvodák „elszippantó erejével”!

Legyen óvodánk egy olyan sziget, amely őrzi az értékeket, és szeretetteljes, a pozitív énképet gazdagító közösségi élményeket ad.

Az elmúlt évek tapasztalatai azt igazolják, hogy gyermekeink szeretnek óvodánkba járni, szívesen, örömmel tevékenykednek, nyitottak a környező világra, tevékenységükben megjelenik a kreativitás. Pozitív érzelmek kötik óvodás gyermekeinket az óvónénikhez, dajka nénikhez egyaránt.

Meggyőződésünk, hogy programunkban olyan tartalom jelenik meg, amellyel boldog, élményekkel teli óvodai életet, nyugodt, kiegyensúlyozott légkört biztosítunk óvodásaink számára. A program következetes alkalmazása eredményeként óvodásaink 6-7 éves korukra alkalmassá válnak az iskolakezdésre.

Köszönjük mindazoknak, akik a programot kezükbe veszik, megismerkednek vele, és úgy gondolják, hogy gyermekük nevelését e program szerint dolgozó pedagógusokra bízzák!

Kaposszerdahely, 2025.08.25.

Vajda-Horváth Éva

főigazgató

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalom

1 A Pedagógiai Program jogszabályi háttere.....	6
2 Az intézmény adatai.....	7
3. Gyermekkép, óvodakép.....	7
3.1 Gyermekkép.....	7
3.2 Óvodakép.....	8
4. Programunk alapelvei:.....	9
5. Cél- és feladatrendszer	10
5.1 Önfelkészítő szükségletek kielégítése	12
5.1.1 Az egészséges életmód alakítása	12
5.2 Egészségfejlesztési program.....	16
5.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	21
5.4 Intellektuális szükségletek kielégítése (értelmi fejlesztés)	22
5.5 A közösségi lét szükségleteinek kialakítása	23
6. Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	27
7. A nevelés tervezése és időkeretei	30
8. Az óvodai élet tevékenységi formái.....	37
8.1 Játék, játékba integrált tanulás	37
8.2 Verselés, mesélés.....	41
8.3 Ének, zene, népi játék, tánc.....	46
8.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	49
8.5 Mindennapos mozgás	52
8.6 A külső világ tevékeny megismerése.....	54
8.7 Munka jellegű tevékenységek	57
8.8 A tevékenységekben megvalósuló tanulás	59
8.9 Néphagyomány - ápolás, népszokások.....	60
9. Az óvoda kapcsolatai	63
10. Esélyegyenlőség, gyermekvédelem	66
11. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	72
11.1 SIKERKRITÉRIUMOK	73

1 A Pedagógiai Program jogszabályi háttere

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- A nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai nevelés - oktatásának irányelve
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola -egészségügyi ellátásról
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus -továbbképzésről, a pedagógus -szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Nevelőtestületi határozatok

2 Az intézmény adatai

Az intézmény neve: Németh József Óvoda, Mini Bölcsőde és Konyha

Az intézmény székhelye: 7476 Kaposszerdahely, Kossuth L. u. 65.

tel.: +36304742239

Fenntartó: Kaposszerdahely, Községi Önkormányzat

Az intézmény típusa: Többcélú közös igazgatású intézmény (óvoda- bölcsőde)

Az intézmény főigazgatója: Vajda- Horváth Éva

Az intézmény OM azonosítója:202617

Az intézmény férőhelyeinek száma:

- székhelyen: 50 fő, 2 vegyes életkorú,osztatlan csoport
- mini bölcsődében: 7 fő, 1 csoport

Az intézmény feladatellátási helyei: Típegő Mini Bölcsőde 7476 Kszh. K. L. u. 59.

Konyha 7476 Kszh. K. L. u. 59.

Óvoda és mini bölcsőde nyitva tartási ideje: 7:00-17:00

3. Gyermekkép, óvodakép

3.1 Gyermekkép

Óvodai nevelésünk központjában a GYERMEK áll, aki mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások – beleértve a spontán és tudatos nevelőhatásokat is- együttesen határozzák meg. Elfogadjuk az általános életkori jellemzőktől eltérő, illetve fejlődésbeli különbségeket, amelyet alapnak tekintünk a gyermeki fejlődés támogatásában: minden gyerek egy adott személyiség, egy individuum, eltérő adottságokkal jött a világra, eltérő környezetben nevelkedik, eltérő az érdeklődése, eltérő fejlettségi szinttel rendelkezik, eltérő a fejlődési üteme. Ennek következtében életkoronként és egyénenként eltérőek, ill. eltérőek lehetnek a testi- lelki- szociális szükségleteik. Biztosítjuk minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön és a meglévő hátrányai csökkenjenek. Elfogadjuk és valljuk, hogy minden gyerek hordoz magában valamilyen ÉRTÉKET. Olyan értékeket, amelyek az egyéni fejlődését segítik elő - individuális értékek. Olyan értékeket, melyek a szűkebb és tágabb környezete – az emberi közösség fejlődéséhez járulnak hozzá – közösségalkotó értékek.

A gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevétele mellett, a gyermeki személyiség kibontakoztatásán keresztül, a befogadás, az esélyteremtés, az esélyegyenlőségek megteremtése érdekében: szociálisan hátrányos helyzetű gyermek fejlesztését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek gondozását, fejlődésük támogatását

fontos feladatunknak tekintjük, ezért fejlesztési stratégiánk kimunkálásában minden gyermek számára biztosítjuk az egyenlő hozzáférést. Ebből következően: gyermekközpontú, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk, az eredményes iskola-óvoda átmenet megkönnyítésére, elősegítve a társadalmi egyenlőség megvalósítását és az ezzel kapcsolatos előítéletek lebontását, a hátrányok csökkentését, biztosítva a szabad játék kitüntetett szerepét.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Biztosítjuk az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció teljesítése közben az óvoda közvetlenül segíti a következő életszakaszba /kisiskoláskor/ való lépéshez szükséges pszichikus funkciók fejlődését.

3.2 Óvodakép

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszerére személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja a rank bízott óvodáskorú gyermekeink fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. A beíratott gyermekek számára megteremtjük az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkört a befogadás változatos módszereivel. Az óvoda funkciói: az óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciók közvetetten segítik a következő életszakaszba /kisiskolás/ való átlépéshez szükséges személyiségvonások fejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatása mellett az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, a gyerekek fejlődésének nyomon követésével. Óvodánk tevékenységrendszerének tudatos átgondolása mellett, az óvodapedagógusok, a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítők személyes példájukkal támogatják a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását. Az óvodai nevelésben alkalmazott összehangolt pedagógiai intézkedések a gyermek személyiségéhez igazodnak és biztosítják minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek- amennyiben van ilyen gyermekünk- óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását. Az ingergazdag környezet biztosítja a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartását, a gyermeki kérdések támogatását, a mindennapi anyanyelvi és értelmi fejlesztést.

4. Programunk alapelvei:

A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Óvodai nevelésünk az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A tevékenységközpontúság alapelvét nevelőtestületünk szemlélete alapján csak és kizárólagosan úgy tudjuk érvényesíteni, hogy célunk: a személyiség tevékenység közben történő fejlődésének segítése.

Ezzel kapcsolatos alapelveink:

- a játék mással nem helyettesítő szerepének hangsúlyozása, a játék integráló szerepének biztosítása,
- az óvodás gyermek tevékenységvágyának kielégítése,
- a sokszínű, élményszerű tevékenység lehetőségének, feltételeinek biztosítása,
- az életszerű helyzetekben történő tevékenység megszervezése,
- a multiszenzoros megismerés biztosítása,
- a tapasztalás útján, tevékenység közbeni tanulás hangsúlyozása,
- a tevékenységekhez a nyugodt, derűs, szeretetteljes légkör biztosítása-érzelmi biztonság, esztétikus környezet megteremtése,
- a tevékenységek lehetőségeinek biztosítása a gyermekek egész napi szükségleteire, érdeklődésére tekintettel,
- a segítő óvodapedagógus feltételteremtő és támogató szerepe
- a gyermekek számára a lehető legnagyobb szabadságfokú mozgástér biztosítása
- a gyermeki önállóság határainak fokozatos szélesítése
- a gyermek mozgásigényének feltételek nélküli biztosítása
- a külső környezet felé nyitott nevelési légkör megteremtése
- az óvodapedagógusok szakmai önállóságának maximális tiszteletben tartása

5. Cél- és feladatrendszer

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi-lelki- szociális és értelmi fejlesztése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a gyermek középpontba helyezését tekinti alapvető feladatának. A gyermeki személyiséget az alapprogram tükrében úgy definiáljuk, hogy a gyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a 3-7 éves korú gyermekek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli, a pedagógiai célok és feladatok centrumában tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz a kooperációra és a kommunikációra kívánja képessé tenni a gyermekeket.

A kooperáció és a kommunikáció az intézményünkben az adott lehetőségek között valamennyi nevelési helyzetre vonatkozóan a következő konkrét tartalmat foglalja magában:

- a kooperáció konkrét tartalma: a társas, közösségi és egyéni élet feltételeinek közös, összehangolt erőfeszítésén alapuló újratermelése.
- a kommunikáció konkrét tartalma: a konszenzusra való törekvés mindazokban a kérdésekben, amelyek az együttélés és együttműködés előkészítését, lebonyolítását, ellenőrzését és értékelését szolgálják.

Intézményünk a pedagógiailag segített, ösztönzött szocializáció minél teljesebb megvalósítására törekszik. A kisgyermeknek ahhoz, hogy boldoguljon, meg kell tanulnia beszélni, közlekedni, a környezet adta keretek között tevékenykedni, az eszközöket használni, a társakkal együttműködni, el kell lennie a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat. Ez komplex életfeladat, a szociális tanulás intenzív formája. Ennek egy részét- eltérő színvonalon- a családok teljesítik.

Intézményünk nem csupán kiegészítő szerepet játszik az elsődleges szocializáció folyamatában, hanem arányos fejlesztését, intenzitásának fokozását, magasabb színvonalra emelését is vállalja, azaz kiegészíti, kiterjeszti, felerősíti a szociális tanulást. A társadalom és az egyén kölcsönviszonyának valamiképpen a nevelés fogalmában is tükröződnie kell. Felfogásunk szerint a nevelés a társadalom számára szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése.

Óvodai nevelés célja:

Az Alapprogram alapján „az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a személyiség kibontakozását, a hátrányok

csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is)”.

A Németh József Óvoda célja: (az Alapprogram célját kiegészítve)

A 3-7 éves korú gyermekek eltérő fejlődési ütemének és érési jellemzőinek szem előtt tartásával a gyermeki személyiséghez igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával az óvodánkba járó gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magában foglalja:

- a teljes gyermeki személyiségfejlesztést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül
- az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül
- a gyermekek környezettudatos szemléletének alakítását, környezettudatoságra-fenntarthatóságra nevelését
- a néphagyományok, népszokások megismerését, ápolását
- hazaszeretetre nevelést
- a differenciált fejlesztést
- a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, lelki, szociális, és értelmi érettség elérését

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek:

A sajátos nevelési igényű és BTMN, illetve az eltérő fejlődést mutató gyermekeknél érvényesüljenek a gyermekeket megillető jogok, és csökkenjenek a sajátosságokból adódó különbségek.

A tehetséges gyermek átlag feletti speciális egyéni képességei kerüljenek felszínre és intenzíven fejlődjenek.

A hátrányos helyzetű gyermek összehangolt integrált nevelése révén, az esélyeik növekedjenek, az indulási hátrányaik csökkenjenek, az iskolába való átmenetük zökkenő mentesebbé váljon.

Pedagógiai programunk- az óvadás gyermekek szociális életképessége növelése érdekében- fejlesztő hatásokban gazdag nevelési alaphelyzet megteremtését feltételezi. A nevelési alaphelyzet mindenek előtt nevelési intézményünkre jellemző tevékenységek, együttműködési formák, kapcsolatok, fejlesztő hatások és fejlődési lehetőségek összefüggő rendszerében és által létezik.

Óvodapedagógusaink a megismerési folyamatokba olyan helyzeteket teremtenek, melyben elősegítik a gyermekek problémamegoldó gondolkodásának fejlődését.

A nevelés, mint „tudatos értékválasztás”, a nevelési helyzetekbe beépített tevékenységek által valósul meg, hiszen a gyermek állandó tevékenykedés közben fejlődik. A gyermeki megismerés alapja 3-7 éves korban a folyamatos érzékelés, tapasztalás és cselekvés, ezért a nevelési alaphelyzetbe szervesen illeszkedő rendszeres tevékenységeket úgy kell értelmeznünk, mint a pedagógiaiilag meghatározott szocializáció igazi determinánsait.

Tevékenységek központú pedagógiai programunk nem egyoldalú gyermekközpontúságot hirdet, nem abszolutizálja a gyermeki szükségleteket és az óvodáskori adottságokat. Ezeket alapnak tekinti a nevelés alapszabályainak megvalósításához. Programunk vallja, hogy a gyermeket minden életkori szakaszban orientálni kell valamire, vezetni kell valahova.

Mire orientálhat intézményünk? A szélesen értelmezett életfeladatokra. Óvodánk feladata tehát - azon túl, hogy teljesíti óvó- védő, szociális, nevelő- személyiségfejlesztő funkcióit, valamint a gyermekben megteremti a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételeit- az életfeladatokra való orientálás. Az életre való felkészítés csak valóságos tevékenységek által, csak a tevékeny életre alapozott nevelőmunka útján valósítható meg.

Óvodai nevelésünk feladatai: az óvodáskorú gyermek testi, lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

Önfejlesztő szükségletek kielégítése:

- az egészséges életmód alakítása
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Közösségfejlesztő szükségletek kielégítése:

- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

További feladataink:

- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges és biztonságos környezet biztosítása
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása, fenntarthatóságra nevelés
- megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki, óvodai nevelés feladatainak ellátása

5.1 Önfejlesztő szükségletek kielégítése

5.1.1 Az egészséges életmód alakítása

“Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettségi-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek

- fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;
 - a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése;
 - a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
 - megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.”

Az egészséges életmódra nevelés mai életünkben felértékelődött, fontossága hosszú távon meghatározza a felnövekvő gyermekek önmaguk által kialakított életstílusát. Az egészséges életmód magában foglalja a környezettel való harmonikus együttélést, a természet szeretetét és védelmét. A gyermekek már bizonyos ismeretekkel, tapasztalatokkal érkeznek óvodánkba. Ezekre alapozva, ezt tovább erősítve alakítjuk a testápolás, öltözködés, mozgás, pihenés, levegőzés és testedzés szokásrendszerét is. Ösztönözzük, segítjük a gyermeket abban, hogy teendőit az óvodapedagógussal és a dajkával együttműködve, de egyre önállóbban végezze. Meghatározónak tartjuk a megfelelő napirend kialakítását, mely elegendő időt biztosít az egyes tevékenységekre, így megteremti a stressz mentes, kiegyensúlyozott, biztonságos, nyugodt, a gyermekek számára is kiszámítható légkört. A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy elkerüljük az egyoldalú terhelést. A mozgás és a pihenés egyensúlyának biztosításával próbáljuk elkerülni a gyermek egyoldalú igénybe vételét. A sajátos nevelési igényű gyermek számára is biztosítjuk az önkiszolgálás elsajátításához szükséges személyi és tárgyi feltételeket, valamint a napirend állandóságát. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek minél több időt tartózkodjanak a friss levegőn. Folyamatos megfigyeléssel nyomon követjük a gyermekek növekedését, fejlődését, együttműködve orvossal, védőnővel. Az egészséges életmód megalapozására rugalmasan szervezzük a gyermekek napirendjét, amelyben jól és biztonságban érzik magukat.

Nevelésünk célja:

- az egészség védelmére, az egészség értéként való kezelésére nevelés, az egészség magatartási szokásainak alakításával.
- a gyermekek harmonikus testi-lelki fejlődésének elősegítése, az egészségvédő szokások elsajátíttatása révén: a testápolás, az étkezés, az öltözködés, az egyéni

igényeknek megfelelő pihenés, illetve a mozgás segítségével a helyes életritmus alakításával.

- az egészséges, és biztonságos környezet (óvoda épülete, udvara) megteremtésével megfelelő feltételek biztosítása az óvoda egészséges életmódra nevelési feladatainak megvalósításához.
- a nevelési területhez kapcsolódó prevenciós, alkalmanként korrekciós feladatok ellátása az óvodai élet során.
- öntevékeny, változó feltételekhez való magatartás kialakítása az egészséges életmód egyes területeit illetően, különös figyelemmel a szabadidős tevékenységekre, illetve a szülőkkel, partnerekkel való együttműködési formákra.
- pozitív attitűdök alakítása az egészséget preferáló magatartási szokások iránt
- kiemelt figyelem fordítása a gyermek egészségéhez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra: pl.: egészséges táplálkozás, mindennapos mozgás, testi és lelki egészség fejlesztése

Testápolás: a testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaságigényük kialakulását szolgálja. Az óvodába kerülő gyermekek eltérő otthoni szokásokat hoznak magukkal, az együttműködés, a szokások összehangolása sokat segít a belsővé válásban. E területen is a gyermek- felnőtt közötti szeretetteljes kapcsolatra építünk. Az egyéni fejlettségi szintnek, tempónak megfelelően szervezzük a gyermekek tevékenységét. A mosdót a szükségleteiknek megfelelően önállóan vagy segítséggel használják bármikor a nap folyamán. Figyelünk arra, hogy a tevékenységeket helyes sorrendben végezzék, a szokások stabilan belsővé váljanak. Mossanak kezét étkezés előtt, WC használat után és a kéztörlésre külön jellel ellátott törülközőket használják. Biztosítjuk az intimitást a WC használatánál. Orruk tisztításához elérhető helyen papír zsebkendőt helyezünk el, így önállóan is képesek használni azt. A fésülködésre kijelölt helyen minden gyermeknek külön fésűje legyen. A gondozási műveletek közben az óvónő és a gyermek beszélgetnek egymással. Az óvónő törekvése, hogy a gyermekeket szükségleteik és kívánságaik jelzésére, szóbeli kifejezésére készítse. Minél kisebbek a gyermekek, annál nagyobb szükség van a testápolásban a felnőtt közreműködésére-bármikor, amikor szükséges. A szeretett felnőttel együttműködve alakul ki a gyermekek igénye az önálló testápolásra. A gyermek fokozatosan jusson el odáig, hogy önmagával, ruházatával, használati tárgyaival kapcsolatban is igényelje a rendet, tisztaságot.

Öltözködés: fontosnak tartjuk, hogy az öltözködés esztétikája, illetve az öltöző rendjének, tisztaságának megőrzése, helyreállítása fokozatosan, biztosan váljon minden gyermek igényévé. A tevékenységeket kísérő folyamatos kommunikációval e szokásokat minden korcsoportban alakítjuk. Az öltözőben igyekszünk megteremteni az egyre önállóbb cselekvés lehetőségét. Kiscsoporttól törekszünk arra, hogy az öltözködés sorrendjét megtanulják, alkalmazzák, a hőmérsékletnek megfelelően önálló döntéseket

tudjanak hozni ruházatukról. A családdal való együttműködés eredményeként a gyermek számára az egészséges, praktikus, szabad mozgást segítő öltözet támogatása, különösképpen a cipő használatra. Az öltözködés esztétikájának megéreztetése. A ruházat óvása és rendezettségének biztosítása, az öltözők rendjére vonatkoztatva is. Az önállóság fokozása az öltözködés terén az eltérő fejlődési szintek figyelembevételével (dajkák bevonása a mintaadásba).

Étkezés: Az óvoda nyújtson modellt a családoknak az egészséges táplálkozás szokásrendszerének kialakításában (étkezési szokások, étrend, terítés, alapanyagok, ünnepek, hagyományok alkalmával stb.). Az önálló terítés során fontos az eszközök biztos kezelése, az esztétikus elhelyezése az asztalnál. A táplálkozási szokások körének bővítése az egyéni szükségletnek megfelelő táplálékmenyiség megítélésére, elfogyasztására, illetve az evőeszközök használatára odafigyelve. Az eltérő táplálkozási szokások/rendellenességek feltárása (anamnézissel) a szülők bevonásával történik, majd kellő toleranciával igyekszünk biztosítani a fejlődést. A folyadékptólásról folyamatosan gondoskodunk (a hőmérsékleti viszonyokhoz, napszakokhoz, évszakokhoz igazodva az udvaron, csoportszobában egyaránt),gyerekek önállóságára alapozva a megfelelő eszközök kikészítésével.

Pihenés, alvás: a gyermekek saját tempójukban, szükségleteiknek megfelelően készülnek a lefekvéshez, alszanak vagy pihennek. Alaposan szellőztetünk, alvás alatt folyamatos a légsere. A gyermekek a kényelmes alvás érdekében átöltöznek. A pihenést mindig mese, altatóvers,- dal előzi meg. Biztosítjuk a csendet, nyugalmat. Az eltérő alvásigényeket figyelembe vesszük, nem erőszakoljuk a mozdulatlanságot és az alvást. Figyelembe vesszük és tiszteletben tartjuk a gyermekek alvási szokásait (otthonról hozott „alvókák”). A folyamatosságot fontosnak tartjuk. a korábban ébredők ne zavarják még alvó társaikat. Azon gyermekek számára, akik a tanköteles korukat megelőző nevelési évüket töltik óvodánkban, iskola- előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységet biztosítunk a fejlesztő szobában az altatás ideje alatt.

Edzés: az egészség megőrzéséhez fontos, hogy a gyermekek szervezete képes legyen alkalmazkodni az időjárás változásaihoz. Az egészséges életvezetéshez hozzátartozik a szabad levegőn való rendszeres mindennapos edzés, mozgás, ez télen sem maradhat el. Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni edzettségét és érzékenységét, önkéntes részvételüket, az időjárás szélsőségeit. (Adott esetben a napirend felcserélésével). A lég- és napfürdőzésre legtöbb alkalmat a minden napi szabadban való tartózkodással tudjuk biztosítani, melynek során minden évszakban kihasználjuk a délelőtti, illetve a délutáni órákat. A napi tevékenységek szervezésénél az óvodapedagógus biztosítja a megfelelő időtartamú szabad levegőn való tartózkodást. Kedvező időjárási viszonyok mellett indokolt a napi tevékenységek szabadban történő megszervezése. Évszaktól függetlenül mindenképpen megszervezzük a gyermekek szabadban való levegőztetését, az immunrendszer erősítése, a mozgásigény kielégítése, illetve a felfrissülés érdekében. Az

óvodapedagógusok feladata a mindennapi szabadlevegőn tartózkodás megszervezése mozgásos játékokkal, a szabadjátékok feltételeinek biztosításával, a tevékenység szervezés megvalósításával, kiemelten a mozgás és külső világ tevékeny megismerése területein. Az eltérő szervezést igénylő tevékenységek mellett a tízórai és uzsonna elfogyasztását is (amennyire lehetséges) az udvaron, valósítjuk meg. A gyermekek mozgásigényét a csoportszobákban és a tornaszobában is sokféle mozgásforma kipróbálását, gyakorlását biztosító tornaszerekkel elégítjük ki. A prevenció fejlesztő tornákat a napirendbe beépítjük.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- a testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek
- a tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyükre teszik azokat, zsebkendőjüket rendeltetésszerűen, önállóan használják
- készségszinten használják a kanalat, villát, kést
- esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek, étkezés közben halkán beszélgetnek
- teljesen önállóan öltöznak
- a ruhájukat ki- és begombolják, cipőjüket bekötik
- ruhájukat esztétikusan összehajtva a polcokra helyezik, a cipőjüket a helyére teszik
- környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani

A gondozás az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége. A kisgyermekek olyan szükségleteit elégíti ki, amelyek elősegítik a testi- lelki fejlődését, hozzájárulnak egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához és megteremtik a nevelési hatások kedvező érvényesülési feltételeit. Ezzel hozzájárulnak a személyiségének alakulásához.

5.2 Egészségfejlesztési program

A program célja: minden óvodánkba járó gyermek – a teljes nevelési időtartam alatt – részesüljön a mindennapi rendszer szerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben. Mindezt nyomon követhető, mérhető és értékelhető módon végezzük el.

A program tartalma:

- a) Egészséges táplálkozás
- b) Mindennapos mozgás
- c) Testi- és lelki egészség fejlesztése
- d) Környezettudatos magatartás kialakítása

e) Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

a) Egészséges táplálkozás

Az étkezés megszervezése és kulturált lebonyolítása fontos gondozási feladat. Az önálló étkezést, az önkiszolgálás és a naposi munka kialakítását fokozatosan fejlesztjük, időt hagyva a gyermekeknek a tevékenységre. Az egészséges táplálkozás szokásainak kialakítása érdekében a szülők bevonásával és segítségével, valamint a fenntartó és az ételmezésvezető közreműködésével egyre több gyümölcs és zöldségféle kerül a gyermekek étrendjébe. Óvodánkban az étkezés az önkiszolgálás és a naposi munka tevékenységén keresztül valósul meg. Fontosnak tartjuk az esztétikus terítést, a kulturált étkezés szabályainak a megismerését, betartását. A gyermekek eltérő táplálkozási szokásait a szülők segítségével igyekszünk megismerni, ezeket kellő toleranciával kezeljük. A fejlettségi szintnek, egyéni sajátosságoknak megfelelően segítünk az étkezésben. Egyéni képességeik ismeretében megmutatjuk és gyakoroltatjuk az eszközök fogását, hordását, azok biztonságos használatát a tevékenység elsajátítása és a célirányos mozgásfejlesztés érdekében. Megismertetjük a gyermekekkel a számukra eddig ismeretlen ételféleségeket, elutasítás esetén tapintatosan ösztönözzük őket azok megízlelésére. A percepció fejlesztése érdekében közösen megnevezzük az elfogyasztott ételeket, megbeszéljük azok színét, ízét, állagát. Ételosztásnál figyelembe vesszük a gyermekek igényeit.

Óvodánk egészséges táplálkozásra vonatkozó legfőbb feladata a gyermekek élettani szükségleteinek megfelelő étrend biztosítása. Az étrend kidolgozását a táplálkozás-egészségügyi előírások alapján saját konyhánk és óvodánk közösen végzi el. A gyermekeknek napi háromszori étkezést biztosítunk (tízórai-ebéd-uzsonna), melynek mindegyikét óvodánk konyhája szállítja.

Az egészséges táplálkozás érdekében kiegészítő intézkedéseket teszünk: a szülők által hozott gyümölcs és zöldségnapokkal, a felajánlásokból érkezett gyógyteákkal, gyümölcsteákkal, gyümölcslével, méhek világnapján, teázós tematikus héten mézzel. Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

Az étrendtervezés szempontjai:

- a változatosság mutató feleljen meg a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014. (IV. 30) EMMI rendeletnek,
- idényszerűség,

- a napi háromszori étkezés biztosítása,
- elégítse ki a gyermekek folyadékigényét (ivóvíz, tea, ásványvíz),
- a gyermekek igénye (mit szeretnek),
- egyes gyermekeknél a speciális diétaigények kielégítése (kalóriaszegény, lisztérzékeny, cukorbeteg, ételallergia stb.).

A szülők tájékoztatása céljából a heti étlapot kifüggesztjük, amivel segítjük az óvoda és az otthoni étkezés összehangolását. A szokásalakítás szempontjából az egészséges életmód területén felsorolt szempontokat kiemelten kezeljük.

Az egészséges táplálkozás jellemzői:

- rövidtávon: az óvodás gyermekkel a különböző összetételű és ízvilágú ételek megkóstoltatása, elfogadtatása
- középtávon: a családdal együttműködve a helyes (egészséges) étrend kialakítása
- hosszútávon: az egészséges táplálkozásra való igény kialakítása

Diétás étkezés, diabétesz: A szakorvos által igazolt diétás étkeztetési igénynek megfelelő étrend az intézmény által, a közétkeztetés keretében a konyha közreműködésével történik. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 2021. szeptember 1-jétől hatályos módosítása értelmében az 1-es típusú diabétesszel élő gyermekek esetében az óvoda gondoskodik a napközbeni alapvető speciális ellátásról: a vércukorszint szükség szerinti méréséről, valamint – szükség esetén, orvosi előírás alapján – a szülővel, törvényes képviselővel történt írásos egyeztetést követően, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadásáról. Egyik dajkánk elvégezte a DiabMentor képzést, amennyiben van ilyen speciális esetünk, ő végzi az ezzel kapcsolatos teendőket. Ezek alapján az óvodánk biztosítja minden gyermek számára az étkeztetést, cukorbetegség és élelmiszerallergia fennállása esetén is a speciális étrend szerint.

b) Mindennapos mozgás

“1. A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők: spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,

- a) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- b) szervezett mozgásos tevékenység.”

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a

mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal segítünk elő. Ezzel biztosítjuk a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását. Az óvodai élet minden napján biztosítjuk az aktív szabad játékot, az irányított mozgásos tevékenységeket, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére. Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítjuk. A gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, valamint a szabad levegő kihasználására törekszünk. A mindennapos irányított testmozgás részét képezi a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgást jó idő esetén mindig a szabadban szervezzük, rossz időben az óvodai tornaszobában vagy a csoportszobában.

A mindennapos mozgás fejlesztésének jellemzői:

- rövidtávon: szívesen játszik, részt vesz a mozgásos játékokban
- középtávon: örömmel vesz részt a pedagógus által szervezett mozgásos játékokban
- hosszútávon: élete szerves részeként vesz részt és szervezi a mozgásos, rekreációs tevékenységeket

c) Testi - és lelki, mentális egészség fejlesztése

Célja:

- a gyermek kiegyensúlyozott, pszichés fejlődésének elősegítése
- a gyermek környezetéhez történő alkalmazkodásának támogatása
- a gyermek személyiségére pozitív hatást gyakoroljon

Feladataink:

- a pszichés, az érzelmi, intellektuális fejlődés képessége és a jóllét fenntartása.
- kölcsönösen kielégítő társas és közösségi kapcsolatok kialakítása és fenntartása.
- az élettel együtt járó stresszel való megküzdés képessége és a kihívásoknak a személyes fejlődés szempontjából való hasznosítása.
- pozitív hatás gyakorlása a személyiséget érintő változásokra.

A testi, lelki egészség fejlesztésének jellemzői:

- rövidtávon: mentális alkalmazkodás a közösséghez
- középtávon: a személyiséget érő ingerek és kihívások konstruktív kezelése
- hosszútávon: a deviáns viselkedésformák elkerülése

d) Környezettudatos magatartás kialakítása

A környezetünkhöz való tudatos pozitív hozzáállás néhány fontos területen tud az óvodai életben is megnyilvánulni:

- környezetünk állapotának megőrzése, folyamatos alakítása (a hulladék elhelyezése, szelektív hulladékgyűjtés megvalósítása, komposztálás, a hulladék lehetséges újra hasznosítása)
- az energiaforrások takarékos felhasználása (különös tekintettel a víz- és elektromos áram takarékos használatára)
- a természetközelség hangsúlyozása, a természetes környezet és anyaghasználat preferálása.
- az óvoda dolgozóinak és a családoknak a példamutató magatartása.

A környezettudatosságra nevelés jellemzői:

- rövidtávon: a helyes/helytelen hulladék elhelyezés, viselkedés megismertetése
- középtávon: váljon beépült szokássá a takarékos energiafelhasználás, illetve az újra felhasználható anyagok kezelése
- hosszútávon: környezettudatos szemlélet, önálló magatartás igényének kialakulása

Fokozatosan bevezettük a szelektív hulladékgyűjtést, újra hasznosítást, anyagtakarékosságot. Igyekszünk még több időt tölteni a szabadban, a tevékenységek szervezésénél kiemelt szempont a levegőn tartózkodás. Projektjeink nagy része a környezeti elemekre épülnek (víz, tűz, „Madarak és fák napja”, Föld Napja). A kert és udvarrendezéssel, a növénygondozással-magaagyások, virágoskert, a kirándulásokkal,

túrákkal, külső helyszínen tartott foglalkozásokkal célunk a természet szeretetének kialakítása.

e) Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Egészséges, biztonságos környezet megteremtése. Nevelési gyakorlatunk sikerességének is alapfeltétele a biztonságos, egészséges és balesetmentes környezet megteremtése. A biztonsági intézkedéseket az óvoda használóival a házirendben és a szervezeti- és működési szabályzatban ismertetjük.

Baleset-megelőzés: az egészségmegőrzés és a balesetvédelem természetes módon épül be az óvoda mindennapi tevékenységébe.

A balesetek elkerülésének konkrét feladatai:

- a veszélyhelyzetek felismertetése, megelőzése
- az eszközök balesetmentes használata
- biztonságos közlekedésre nevelés.

A baleset-megelőzés jellemzői:

- rövidtávon: az eszközök megfelelő használata, a veszélyes helyzetek felismerése.
- középtávon: a kialakuló veszélyhelyzetek elhárítása, az ide vonatkozó szabályok betartása
- hosszútávon: a veszély- és baleseti kockázatok felmérése és tudatos elkerülése.

5.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi nevelés minden tevékenységi forma keretében megvalósul óvodánkban. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére kiemelt figyelmet fordítunk. Az óvodai nevelésünk a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Alapelvek:

- az anyanyelvi-kommunikációs képességeknek megkülönböztetett szerepet biztosítunk

- az anyanyelv ismeretének, használatának szintje meghatározza az értelmi képességek fejlődését, ezért az óvodai élet minden területén segítjük a nyelvi fejlesztés megvalósulását
- az egyéni fejlődési tempót és az egyéni sajátosságokat maximálisan figyelembe vesszük
- a beszédértés és beszédprodukció fejlesztése érdekében élményalapú beszélgetéseket, tevékenységekbe épített és önállóan szervezett anyanyelvi játékokat kezdeményezünk. Az óvodapedagógusok a mindennapi tevékenységekbe ágyazott anyanyelvi játékok kezdeményezésével segítik a gyerekek anyanyelvi fejlődését
- a beszédprodukció tartalmi bővítését szókincs és grammatikai jellegű játékokkal segítjük.
- a beszédprodukció formai bővítését beszédtechnikai játékokkal, gyakorlatokkal készítjük elő
- a tiszta beszéd kialakulását a nagymozgások koordinálásának fejlesztésével is segítjük
- a speciális beszédfejlesztést igénylő gyerekek részére logopédiai ellátást biztosítunk, a logopédus kollégával folyamatos a kommunikáció, korrekciós lehetőségek kutatása

5.4 Intellektuális szükségletek kielégítése (értelmi fejlesztés)

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség) fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Alapelvek:

- a gyermekek tájékozottságának megismerése
- egyéni és közös tapasztalataikra épülő ismeretszerzés biztosítása
- az utánzásos tanulás és a problémakereső, problémamegoldó próbálkozásokra, felfedezésekre épülő gondolkodás megalapozása
- szükség esetén az egyén fejlettségétől függő óvodapedagógusi minta, modell nyújtása (egy probléma többféle megoldásának keresésére ösztönzés)
- a gondolkodási struktúra megalapozása a logikai műveletek végzésével (tevékenységekben, élethelyzetekben)
- a felismerés, a megtapasztalás, a saját élményű tanulás, a tudás örömeinek felébresztése

- a tevékenységekben, multiszenzoros úton, több csatornán (érzékelés: látás, tapintás, hallás, mozgás...) keresztül történő megismerés biztosítása
- az eredményre törekvés a nehézségeket legyőző, újrakezdő, önkorrekcóra képes magatartás erősítése
- a gyermekek érdeklődésére épülő információfeldolgozás (tervezés)
- alkalmanként a gyermekek tájékozottságának pedagógiai értékelése (folyamatban, vagy folyamat végén – mérőeszközzel és elemzéssel)
- az egyéni erősségek és gyenge pontok ismeretében a gyermekek differenciált fejlődésének segítése
- a tanulás iránti vágy felkeltése, a tanulás, a felfedezés, a megismerés megszerettetése.

Esztétikai szükségletek kielégítése

Alapelvek

- a környezet (természeti és társadalmi) esztétikai hatásainak észleltetése, a befogadásra nevelés
- az esztétikai élményszerűség biztosítása
- az esztétikai szükségletek fejlesztése (igény, ízlés formálása) az ingergazdag, esztétikus környezettel, tárgyi világgal. Az óvodapedagógusok az általuk elkészített esztétikus eszközökkel hozzájárulnak a gyerekek ízlésformálásához
- az esztétikai tevékenységek önkifejező szerepének támogatása (a gyermekről szerezhető információk elemzésének biztosítása)
- a felnőtt és gyermek tevékenységében az esztétikai élményszerűségekre törekvés
- az esztétikai tevékenységek természetéből adódó komplexitás érvényesítése (az élmények, az alkotó tevékenységek biztosítása)
- az esztétikum által közvetített etikai értékek felfedeztetése (a társadalmi környezetben)
- az egyéni fejlődési ütemhez, érdeklődéshez és élményvilághoz alkalmazkodó differenciált fejlődés segítése.

5.5 A közösségi lét szükségleteinek kialakítása

Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

1. Óvodánk családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

2. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó

értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
- a gyermek és az óvoda alkalmazottai, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

3. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

4. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldre és családra való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

5. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

6. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Nevelésünk célja: a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.

Feladatunk:

- érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodás kor végéig
- keretjellegű napirend
- a nyílt, pozitív érzelmi töltésű kapcsolat kialakítása társaikkal, felnőttekkel
- a családi életrenden alapuló, a természeti és a tárgyi környezethez kapcsolódó elemi szokások megerősítése

- az óvodapedagógus és más dolgozók magatartása, kommunikációja, bánásmódja legyen modell értékű
- a gyermek szociális érzékenységének, én tudatának és önértékesítő törekvéseinek fejlesztése közös élmények felkínálásával
- értékek (emberi, természeti, társadalmi) megismertetése, tiszteletére nevelése, kiemelve a szülőföldhöz való kötődést
- együttéléshez szükséges erkölcsi és akarat tulajdonságokkal való megismertetés
- nehezen szocializálható SNI-s, HH-s, HHH-s, BTM-es gyermekek segítése a nevelés folyamatában a megfelelő szakemberek közreműködésével.
- gyermekeinket annak elfogadására és megértésére neveljük, hogy az emberek különböznek egymástól
- a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának szokás- és normarendszerének magalapozása
- szeretet és kötődés képességének fejlesztése
- erkölcsi, szociális érzékenység fejlődésének segítése
- a mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése
- én tudat alakulásának segítése
- az élménybefogadás képességének fejlesztése
- az érzelmek kifejező képességének fejlesztése
- az érzelmi zavarok tompítása, leépítése

A családi nevelés mellett óvodánknak igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során. Óvodánk nagy előnye a családdal szemben, hogy a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs előteret hozhat létre. Tudatosan alakítja, építi, kombinálja azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés elemi formái integráns egységet, szerves, kölcsönös kapcsolatot alkotnak. Óvodánk tehát nem a spontán szocializációnak, hanem a pedagógiaiilag determinált szocializációnak a színtere, ahol elemi kooperációs és kommunikációs formák tudatos kibontakoztatása folyik.

Óvodánkban a gyermekek egyéni igényeit megértéssel fogadni és empátiát mutatni ugyanúgy hozzátartozik az érzelmi neveléshez, mint a biztonságérzetet nyújtó alaphangulat kialakítása. Az olyan óvodai atmoszféra, amely sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élményeket tesz lehetővé, hozzájárulhat a gyermek boldog alaphangulatának kifejlődéséhez és ezzel együtt a másik megértéséhez. Azok a gyermekek pedig, akik magatartási problémákkal küzdenek, különösen sok figyelmet és megértő nevelői magatartást igényelnek.

A tevékenységközpontú programot gyakorlati tapasztalataink és az óvodánkba érkező gyermekek személyiségjegyeinek megfigyelése alapján az alábbiakkal egészítjük ki:

- tapasztalataink azt mutatják, hogy az ingerszegény környezetből érkező gyermekek ugyanolyan nyitottak, érdeklődők, mint az élményekben gazdag családban élő gyermek

- a tevékenységközpontú program segítségével lehetőséget adunk a gyermekeknek arra, hogy sok újat megtapasztalhassanak, érzékelhessenek a tevékenységeken keresztül
- óvodánk adottsága megkönnyíti, hogy nyugodt, derűs miliőt alakítsunk ki. Arra törekszünk, hogy a gyermekeket és szülőket már az óvodába kerülés pillanatában pozitív benyomások ériék. A csoportszobákat, az óvoda más helyiségeit évek óta tudatosan természetes anyagokból készült berendezési tárgyakkal, harmonikus, nyugodt összhatást keltő színekkel, anyagokkal rendezzük be, dekoráljuk.
- a kiscsoportosok beszoktatásánál a lehető legtapintatosabban járunk el, az „anyás-beszoktatást” szorgalmazzuk
- nevelőtestületünk kicsi, így a gyermekek hamar megismerik az őket körülvevő felnőtteket.
- arra törekszünk, hogy a gyermekekkel olyan bizalmi viszonyt alakítsunk ki, hogy óvodás éveik alatt őszintén forduljanak hozzánk örömmel, bánattal.
- a csoportok életritmusát rugalmas napirendünk foglalja keretbe, melyet úgy alakítottunk ki, hogy minden tevékenységhez elegendő idő álljon a gyermekek rendelkezésére
- minden csoportnál figyelembe vesszük az életkori sajátosságokat, illetve az olyan egyéni adottságokat, amelyek különösen egyéni bánásmódot igényelnek
- fontosnak tartjuk, hogy minden csoportunkban stabil szokásrendszer legyen. A szokásrendszer elsajátításához az SNI- s gyermekeknél is ragaszkodunk. Már a beszoktatástól kezdve a tervezett szokásoknak megfelelően végezzük a tevékenységeket. Állandó ismétléssel, sok pozitív megerősítéssel, és személyes példaadással gyakoroltatjuk a nagyrészt elemi szokásokat, szabályokat

Fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- érzelmekben, szavakban, tettekben nyilvánosságra hozzák, hogy jól érzik magukat az óvodában, ragaszkodnak a felnőttekhez és társaikhoz
- rögzülnek a különböző tevékenységhez kapcsolódó helyes magatartásformák, szokások, szabályok
- alkalmazzák a sokszor gyakorolt szabályokat, szokásokat a társaikkal való nézeteltérésekben, képesek egyezkedni
- a felnőttek kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival
- érdeklődnek társaik, barátaik iránt óvodán kívül is
- a csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják

- igénylik a tevékenységekben való részvételt, együttműködést
- a tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján befejezik, képesek nyugodtan ülni, figyelni, türelmesen meghallgatják a felnőttek és társaik közlését. Értik környezetük jelzését szavak nélkül is
- szívesen dolgoznak a közösségért, bíznak saját képességükben
- értékelik saját tetteiket, bátran véleményt mondanak a felmerülő problémákkal kapcsolatban. Javaslatot tesznek a megoldásra
- képesek érvényesíteni kezdeményező készségüket, igyekeznek elhárítani a felmerülő akadályokat
- ismerik az érzelemnyilvánítás kulturált formáit
- feltalálják magukat a megszokottól eltérő, de ismert helyzetekben
- megteremtődnek bennük a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés első pszichikus feltételei
- A nevelés során törekszünk a gyermek közösségbe, társadalomba való beilleszkedési folyamatának elősegítésére, melynek során a gyermeknek lehetősége van megismerni: önmagát, a társakhoz való viszonyát és az együttélés szabályait: az együttműködést, az alkalmazkodást, a másokra figyelést, a máság elfogadását, segítségét, az alapvető udvariassági szokásokat, a társas viszonyok megtapasztalását, gyermek-gyermek közötti, gyermek-felnőtt közötti viselkedési normákkal, szabályokkal, a tevékenység közbeni viselkedésformákat, fejlődjön a társas tevékenységekben, a szociális képességekben (kitartás, pontosság, türelem stb.), a társas kapcsolatban fejlődjön önértékelése, énképe, ismerje meg a közösség szokásait, hagyományait, az egocentrizmus társadalmi szabályok szerinti alakulását, kommunikáció (saját érzések, gondolatok, szükségletek) kifejezését, konszenzus (megegyezés), érdekek összehangolását, kooperáció – együttműködést másokkal

6. Az óvodai élet megszervezésének elvei

Az intézmény személyi feltételei

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, mintát jelent a gyermek számára. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködésével valósul meg. **A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek is- amennyiben van ilyen gyermek-** lehetőséget teremtünk ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Az intézmény személyi ellátottsága nem megfelelő. A két csoportban három óvodapedagógus dolgozik - felsőfokú végzettséggel, valamint csoportonként egy- egy dajka- egyiküknek pedagógiai asszisztens végzettsége is van- segíti munkánkat. A negyedik óvónőt a főigazgató helyettesíti. Elkötelezettség és a jövő iránti felelősség vezérli munkánkat és magatartásunkat. Intézményünket erősen jellemzi, hogy az óvodapedagógusi tevékenység és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez. A logopédiai fejlesztést, az SNI-s, BTMN-es gyermekek fejlesztését és a gyógytestnevelést utazó pedagógusok/gyógypedagógusok látják el. A külsős szakemberek munkája hosszú évek óta kapcsolódik óvodánk pedagógiai, fejlesztő munkájához, közös tevékenységünk igen eredményesnek mondható és szorosan egymásra épül.

Nyitottak vagyunk a partneri elvárások iránt, ám szolgáltatásainkat a szakmaiság és a gyerek mindenekfelett álló érdekét szolgáló szempontok határozzák meg. Munkánk középpontjában a gyermek áll. Most kell a fejlődésükhöz mindent megadnunk. Boldog gyermekeket szeretnénk nevelni, vidám óvodai életet alakítva ki számukra!

Az óvónő személyisége, stílusa

Az óvodapedagógus a gyerekek számára biztosítja a nevelés, a fejlődés feltételeit, szervezi a gyerekek óvodai életét, tevékenységeit. Elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, minta a gyerekek számára. Empatikus magatartásával, szakmai tudásával, szervezi a csoport életét. A feltétel nélküli szeretetével, az elfogadásával fordul a rábízott gyermekek felé. Az óvoda alapdokumentumaiban megfogalmazott értékeivel egyetért, képviseli azok megvalósulását. A pedagógusok munkáját közvetlenül segítőkkel szemben hatékony, rugalmas, ésszerű munkavégzéshez irányító, támogató szereppel rendelkezik. A szülőkkel való kapcsolat alakítója, fenntartója, ápolója, jól koordinálja a nevelői munkát. Problémaérzékenység, együttműködő készség, előítéletektől mentes, konstruktív magatartás vezérli tevékenységét. Programunk sikerét, megvalósulásának színvonalát vagy esetleges kudarcát is meghatározhatja az óvónő személyisége, a nevelőtestület légköre, a vezető közreműködése. A nevelőmunkát az óvoda nyitva tartásában az óvodapedagógusok végzik. Személyünk minta a nevelésben. Magatartásunkat az elfogadás, a tolerancia, kezdeményezőkésség jellemzi, az SNI gyermekek fogadásakor különösen. Minden esetben elfogadjuk a család elsődlegességét a gyermek nevelésében. A gyermekeket szeretetteljes, megerősítő légkör veszi körül, mely biztonságot, védelmet, kiszámíthatóságot jelent számukra. Saját értékeinket is megmutatjuk a gyermekeknek, erősítjük azt a nevelői stílust, mely a segítőkészséget, a pozitív dolgok észrevételét, és kiemelését helyezi előtérbe a számonkérés, bírálat, negatív megkülönböztetés helyett. A nevelés szempontjából a barátságos, megengedő –de nem szabados; megértő- és nem bíraskodó; elfogadó- de nem mindent elfogadó; empatikus attitűdöt tartjuk a legkedvezőbbnek. Konfliktushelyzetekben, döntésekben az önálló megoldásra bátorítjuk

gyermkeinket, megmutatjuk a lehetséges módokat, megoldásokat, egyezkedési lehetőségeket, figyelünk arra, hogy senkit ne érjen fizikai vagy lelki sérülés.

Az intézményünkben dolgozó óvónővel szemben elvárás, hogy:

- módszertani kultúrája kiterjed a gyermekek személyes és szociális képességeinek fejlesztésére
- a mai kornak megfelelő képességfejlesztési anyagokat és eszközöket használjon, a gyermekek fejlettségét figyelembe véve
- a gyermekek fejlesztéséhez alkalmazzon egyéni módszereket, melyek a játék elsődlegességét figyelembe véve a gyermeki aktivitást biztosítja; legyen nyitott, kreatív
- tudjon mesemondásával, énekével, alkotásaival esztétikai élményt nyújtani
- legyen jártas a néphagyomány-örzésben, működjön szorosan együtt a skanzen múzeumpedagógusaival
- szervezzen túrákat, kirándulásokat, helyszíni foglalkozásokat a szülőkkel, vezetővel együttműködve
- olyan ismerethordozó eszközöket használjon a megismerési folyamatokhoz, melyekkel szélesítheti a gyermekek ismereteit a tágabb környezetről
- legyen igénye az önművelésre, továbbképzésre, melynek tapasztalatait ossza meg kollégáival
- az SNI gyermekek ellátásához ismerje meg a speciális eljárásokat, módszereket
- tudjon hatékonyan együtt dolgozni óvodapedagógus párjával és a dajkával

A nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő szerepe a nevelésben

A dajka a nevelő munkában társ és segítő, az óvodapedagógussal összehangolt munkája döntően hozzájárul az eredményes óvodai neveléshez. Fontos a nevelési év indítása előtti és az év közbeni folyamatos munkatársi megbeszélés. Az óvodapedagógussal szorosan együttműködve végzik a feladataikat, ami hozzájárul a nevelés eredményességéhez, szem előtt tartva azt, hogy minden felnőtt minta és modell az óvodás gyermek számára. Munkájukat a munkaköri leírásban foglaltak szerint felelősségteljesen végezzék. Az óvodapedagógus munkáját a gyerekcsoportban az egész nap folyamán segítik (eszközök kikészítése, teremrendezés segítése stb.). A dajkák szerepe kiemelt jelentőségű az összehangolt, közösen végzett felelősségteljes munkában.

Az intézmény tárgyi feltételei

Óvodának rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon alakítottuk ki, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelelően változó testméretének,

biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. A gyermekek óvodai életének színterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt. Lehetővé teszi mozgás- és játékgényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, természetes anyagokkal veszi körül. A gyermekek által használt játékokat, eszközöket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyezzük el. Az óvoda egyidejűleg biztosít megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, és teremt lehetőséget a szülők fogadására.

Csoportszobáink több funkciót is ellátnak: a játék, a tevékenységek, az étkezés és az alvás helyéül is szolgálnak. Mivel az óvodai környezeti hatások jelentősen befolyásolják a gyermekek személyiségének alakulását, ezért olyan esztétikus színharmóniát biztosító, gazdag tárgyi környezetet alakítunk ki, amely kedvezően befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának alakulását. Minden csoporthoz külön öltöző tartozik, mosdónk közös. A gyermek WC-k mérete és száma megfelelő. A folyosón a szülők tájékoztatására szolgáló hirdetményeket helyezünk el.

Az óvoda udvarának felszereltsége is a gyermekek sokféle tevékenységét szolgálja minden évszakban és a különböző napszakokban. Udvarunk tágas, egy része füves, kis része aszfalttal van borítva. Napsütötte és árnyékos részek ideális életteret nyújtanak az év nagy részében. Mozgást fejlesztő eszközök és egyéb udvari játékszerek teremtik meg a lehetőségét a sokoldalú szabadon választott tevékenységeknek. Az udvar nagymértékben szolgálja a gyermekek nyugodt, derűs óvodás napjait.

7. A nevelés tervezése és időkeretei

1. A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

2. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

3. Napirendünket folyamatosság és rugalmasság jellemzi, **amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez.** A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását tartjuk szem előtt, a játék kitüntetett szerepét preferáljuk. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

4. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, **nevelést végző munkatársakkal. Az óvodai élet megszervezése során a személyes interakciókra törekszünk, előszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával.**

5. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

6. A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt. A reggeli, illetve délutáni gyülekező idejében, valamint altatás alatt valósítjuk meg, valamint az egész napot végigkíséri, hiszen a gyermekeket az óvodai nevelés egészében az iskolára készítjük fel.

7. A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a 6. pont alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak tekintjük.

8. A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

9. A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan vesszük számításba, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességét illetően. A fejlődés dinamikája tehát egy-

egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet. A vezető a tanulást, tanítást egységes, tervezett pedagógiai folyamatként kezeli, és ezt elvárja a nevelőtestület tagjaitól is.

Óvodánkban a nevelési- oktatási tevékenység alapjaként a gyermekek adottságainak, képességeinek megismerésére vonatkozó mérési rendszer működik, melyet az oviKRÉTA rendszerben vezetünk. A személyiségfejlődés középpontjában a gyermekek kulcskompetenciáinak fejlesztése áll. A gyermekek eredményeiről fogadó óra keretében visszacsatolás történik a szülő felé, és az életkornak megfelelően a gyermek felé is. A gyermekek fejlesztése folyamatos és eredményekre épülő. A szakvéleménnyel rendelkező gyermekek esetében figyelembe vesszük a szakvéleményeket mind a fejlesztés, mind pedig az értékelés során.

A nevelés és tanulás tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg. A tervezés során a 4-es feladatrendszerből kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket. A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon, éves, féléves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában tervezni inkább egy vagy két hetes periódusokban célszerű, hiszen csakis ez esetben nyílhat lehetőségünk a gyermek spontán ötleteinek és tapasztalatainak begyűjtésére és a nevelőmunkában való felhasználására. A gyermeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok éppen olyan részei a nevelésnek, mint az óvodapedagógus által előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok. A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe. Ezért a tervezés során külön is biztosítani szükséges a gyermeki tapasztalatok előre nem tervezhető tartalmának megjelenítését a tervező és megvalósító munkában.

A gyermekről szerzett/ kapott információk(családtól, fejlesztő kollégától, védőnőtől, kisgyermeknevelőtől), valamint a gyermekek folyamatos megfigyelése, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tartozik. A rövid időszakot átfogó tervezés ugyanakkor lehetővé teszi olyan nevelési alaphelyzet kialakulását, amiben a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatása képes a nevelési, tervezési folyamatot befolyásolni. Alapvetően a tevékenységek megtervezéséből kiindulva a nevelés-tanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve szükséges tervezni. A tervezésnél nem az ismeretanyag növelése, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg. A mérési értékelési rendszer eredményeit figyelembe véve végzik óvodapedagógusaink tervező munkájukat, az előző időszak eredményeinek figyelembe vételével, a tovább lépési lehetőségek figyelembe vételével.

A heti ütemterv megírása egyben a napi vázlatot is megadja az óvónő számára, ezért nem szükséges a külön vázlatírás. Ennél fontosabb azonban, hogy feljegyzéseket vezessünk a gyermekek fejlődési üteméről, hogy konkrét megfigyelések adjanak alapot az egyénidifferenciált fejlesztés megtervezéséhez. A gyermekek ötleteinek, javaslatainak feljegyzése, összegyűjtése, a tevékenységek sokszínűségének megtervezéséhez nyújt segítséget.

Intézményünkben a pedagógiai folyamatok követhetőek a tervekben, csoportnaplókban, személyiség nyomon követő rendszerünkben, és a gyermeki produktumokban. Óvodánkban az óvodapedagógusok által készített éves tervek alapját képezik a pedagógiai munkának.

A fejlesztés módszere

A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül. Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés vagy kötött tevékenységi forma keretein belül kívánja elképzeléseit megvalósítani. A fejlesztést, a tevékenység formáját ne a gyermekek életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg. A gyermekek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai nagyon jó kiindulópontot jelentenek az óvodapedagógus számára a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez. A világban eligazodni készülő gyermek felkészítése az életre feltételezi olyan szituációk megélését, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet. Azokat a képességeket, készségeket, attitűdöket alakítsa ki a gyermekekben, amelyek szükségesek a sikeres iskolakezdéshez.

A lényeg mindig az legyen, hogy cselekvés közben, cselekvések sorozatában aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon a gyermek és valódi, a környezetben meglévő problémával foglalkozzon. Az óvoda feladatai közé tartozik a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekek felismerése és fejlesztése. A szellemi fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyermeket aktivitásra, a problémák meglátására és kifejtésére bátorítsuk és képessé tesszük azok megoldására. Kreatív problémamegoldásra ösztönözzük a gyermeket. Ennek kialakításához mindenképp az szükséges, hogy az óvodában legyen elegendő idő a tevékenykedésre és a tapasztalatszerzésre. A nevelőmunka elemzése és értékelése az óvodapedagógus folyamatos feladata, az értékelés tapasztalatai adnak támpontokat a nevelőmunka tervezésének irányvonalairól. A gyermeki fejlesztések nyomon követhetőek gyakorlatban és dokumentációban egyaránt- csoportnaplók, fejlődés nyomon követő rendszer. Az intézmény vezetése és az óvodapedagógusok ismerik minden kisgyermek szociális helyzetét. Óvodánkban a gyermekek értékelése egyénre szabott.

A fejlesztés kerete

A teljes nevelési folyamat, a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül. A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei:

- önálló és irányított tapasztalatszerzés
- kötetlen és kötött tevékenységek komplex rendszere

A nevelés időkeretei

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A heti rend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. A gyermek egészséges „fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A napirend lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. A szabad levegőn való tartózkodás, a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába. Reggel, különösen tavasszal és nyáron a szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének. A hűvösebb idő beköszöntével is szükséges a szabad levegőn való mindennapi tartózkodás, csupán annak időtartamát csökkentjük. A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye. A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok váltakoznak vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi, változtatható, módosítható. A napirend a gyermekek nyugodt napi életét biztosítja, figyelembe veszi a fejlődés közben bekövetkezett változásokat. A gyermekek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát.

Napirend:

(2025.09.01.-2026.05.31.)

Időtartam	Tevékenység
	Gyülekező Játék. Játékba integrált tanulás: - verselés, mesélés - ének, zene, népi játék, gyermektánc - rajzolás, mintázás, kézimunka - mozgás, mozgásos játékok - játékos képességfejlesztés Tisztálkodás.

7.00 - 11.50	Folyamatos tízóraiás. Komplex foglalkozás. Iskola előkészítő, fejlesztő pedagógiai tevékenység. Játék, szabadon választott tevékenységek: – ha az időjárás engedi a szabadban, rossz idő esetén a csoportszobában: - mozgásos játékok, játék az udvaron - mindennapos testnevelés - séták, kirándulások, megfigyelések
11:50-15:00	Tisztálkodás, készülődés az ebédhez. Ebéd. Tisztálkodás. Készülődés a lefekvéshez. Mese. Pihenés, alvás. Iskola előkészítő, fejlesztő pedagógiai tevékenység.
15:00 – 17.00	Folyamatos ébredés és tisztálkodás. Folyamatos uzsonna. Iskola előkészítő, fejlesztő pedagógiai tevékenység. Játék, játékos képességfejlesztés a szabadban vagy a csoportszobában.

Hetirend:

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A heti rend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a beszoktatás idején figyelünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti rendet állítsunk össze. Később, az óvodai élet utolsó éveiben a heti rend és a napirend pontosabb betartását helyezzük előtérbe. A heti rend összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez

való alkalmazkodás elősegíti, hogy a heti rend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

Heti rend

Hétfő	• Beszélgető kör • Verselés, mesélés • Iskola előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység • Mindennapos mozgás
Kedd	• Verselés, mesélés • Külső világ tevékeny megismerése – matematikai tartalmú tapasztalatokkal • Iskola előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység • Mindennapos mozgás
Szerda	• Verselés, mesélés • Szervezett mozgás • Iskola előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység • Mindennapos mozgás
Csütörtök	• Verselés, mesélés • Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka • Iskola előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység • Mindennapos mozgás
Péntek	• Verselés, mesélés • Ének, zene, népi játék, gyermektánc • Iskola előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység • Mindennapos mozgás

A heti rend kialakítása természetesen az óvónő feladata. Számtalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nemcsak az óvónő által kezdeményezett tevékenységi formák helyei, de az időkeretek is változtathatók.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Negyedéves nevelési terv készítése

- Heti tanulási terv készítése
- Negyedéves nevelési-tanulási terv értékelése
- Éves értékelés
- Gyermekek személyiség lapjának vezetése
- A gyermekek értékelése, mérése,
- Egyéni fejlesztési terv

Az oviKRÉTA rendszer vezetése.

8. Az óvodai élet tevékenységi formái

8.1 Játék, játékba integrált tanulás

1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék - szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, mely mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul elégül ki óvodánkban. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.
2. Az óvodánkban előtérbe helyezzük a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvodánk napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is megmutatkozik.
3. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.
4. A játékhoz a megfelelő hely, az **esztétikus** és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagok, eszközök, játékszerek megtalálhatók. Megfelelő csoportléggör, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítunk a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

5. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült, **kreatív** gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

A játékos tevékenységrendszer felvázolásakor érzékelhető, hogy játékszempléletünkben érvényesül a játék meghatározó, kiemelt szerepe az óvodai élet minden területén, s hogy a játék jelen van a gyermek valamennyi tanulási formájában. A játékos tevékenységi rendszer magában foglalja a gyermeki spontán és a pedagógus által irányított tevékenységeket. Így a rendszerünkben tudatosan különböztetjük meg a játékot és a játékos tevékenységeket, ez utóbbit úgy, mint a tervezett tanulás eszközét.

A játék az óvodás korú gyermek alapvető, mindennapjait átfogó, legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újra élheti kellemes élményeit. A környező világról a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul kell kielégülnie.

A játék olyan komplex tevékenységforrás, melyet tudatosan használunk fel a nevelés folyamatában célunk eléréséhez. Nagyon fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek, tárgyi lehetőségek megteremtését, melynek hatására a gyermek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs szükség az általunk kezdeményezett vagy irányított játéktevékenységre, hiszen köztudott, hogy az óvodás gyermek kifejezetten igényli a felnőttel való együtt játszást. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd mikor a szabad játékfolyamat már kialakult bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

Jót- és jól játszani, ez a gyermek dolga az óvodában. Feladatunk megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési célunk elérése érdekében és szükség esetén indirekt módon befolyásolni. Tevékenységközpontú programunk alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra. A játéktevékenységhez szükséges feltételeket, ötleteket és eszközöket azonban nekünk, óvodapedagógusoknak kell biztosítanunk.

Legfőbb célkitűzéseinket szem előtt tartva olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermekben a játék folyamatában, ami később a társadalomba való beilleszkedését nagymértékben elősegíti. Gondoljunk pl. a társakkal való együtt játszás kialakulására, vagy a játékon belüli önállóságra, a másik gyermek játékának tiszteletben tartására, a kezdeményezőkézség kibontakoztatásának lehetőségeire. Beszélhetünk azokról a nagyon is demokratikusan, a gyermekközösség elfogadott belső törvényszerűségei szerint kialakított játékon belüli szereposztásokról is, melyek a szerepjátékot a társadalmi gyakorlatban tapasztalható szituációk előzményeivé avatják.

A játéktevékenység célja:

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A 3-6-7 éves gyermekek fejlődésének, az életkoruknak megfelelően sokféle, a gyermek fejlődését elősegítő játéktevékenység biztosítása. A gyermek egyéni szükségleteinek kielégítésével, a harmonikus fejlődés elősegítése. Ez legnagyobb mértékben a belülről fakadó tevékenységekkel, azaz sokféle játékkal oldható meg. A játék élményszerűségének biztosítása, a gyermek önállóságának és önkifejezésének lehetősége mellett. Széleskörű választási lehetőséggel a gyermekek önkifejezési formáinak gazdagítása.

A játékokkal összefüggő feladatinkban az alábbi szempontok érvényesülnek:

A játék legyen örömforrás. Legyen a játék szabadon választott önkéntes tevékenység, mely sajátosan céltudatos, amelynek van komolysága és jellemzője a játéktudat. Az óvodai játék legyen közösségi jellegű, belülről motivált, élmény, tapasztalatszerzés, eszközök által befolyásolt, utánzásra épülő, melynek velejárója a virtualitás és a többféle megoldás lehetőség. Nevelő hatása tudatosan alakított feltételek mellett érvényesüljön. Az óvodapedagógus szükség és igény szerint legyen résztvevője és kezdeményezője a játéknak.

Fontos elemnek tartjuk:

- a játék feltételeinek megteremtésében a gyerekek aktív bevonását – élmény, eszközkészítés, helykijelölés
- a játékidő, a játék tiszteletét
- a szabad játék hangsúlyos érvényesülését – zavartalanságát
- az óvodapedagógus tudatos és reflektív szemléletű jelenlétét indirekt támogatással
- a játék differenciált támogatását, a gyermek egyediségéhez igazodóan
- a játékalkalmak sérthetlenségének biztosítását

A játékformák, játéktípusok

Tartalmi alapján: funkció kereső – alkalmazó játék, szimbolikus játékok

Fajtái: tematikus minta játék, dramatikus játék, dráma játék, bábozás

Konstruáló játék fajtái: építőkockák, konstrukciós játékok, barkácsolás, szabályjáték, értelmi képességeket fejlesztő játékok, mozgást fejlesztő játékok

A játéknak a többi játékhoz, tevékenységhez való viszonya szerint:

Önálló, szabad játék

Komplex szabad játék (több játékforma együtt, ill. egymás után)

Kezdeményezett, pedagógiai játék tanulási céllal

A játék és tanulás, illetve a tevékenységekben megvalósuló tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodás korban. Játék közben játékosan, szinte észrevétlenül tanul a gyermek, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb az óvodás korú gyermek fejlődésének szempontjából. Azok a tanulási tapasztalatok, melyeket óvodás korban szereznek a gyermekek, hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is.

A tanulási tevékenység esetén is azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyen részt ebben a folyamatban a gyermek. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez mérjük, célunk, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk a gyermekeket. A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát, és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához. A kudarcok ellentétes hatást váltanak ki. A gyermek bátortalanná, félőssé, visszahúzódóvá válik, alul értékeli önmagát és alul marad saját teljesítőképességének. Szerepünk tehát itt is kiemelkedő abban, hogy milyen feladat elé állítjuk a gyermekeket, mennyire vagyunk képesek megismerni és fejleszteni a gyermekeket egyéni adottságaik figyelembevételével. A program keretjellege biztosítja számunkra a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat.

A nevelés egészén belül megvalósuló tanulás formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és a modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása;
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;

- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Feladatunk a tanulással kapcsolatban:

- értelmi képességek fejlesztése
- a gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése
- lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, kutatás örömeit
- a gyermek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenység biztosítása
- a gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, feladattudatának fejlesztése
- segítségnyújtás olyan tapasztalatok szerzéséhez, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti a gyermek
- megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú(5-35 perces)csoportos foglalkozások tervezése, szervezése
- azoknak a gyerekeknek, akik a tanköteles korukat megelőző nevelési évüket töltik óvodánkban, naponta összesen 45 perces időkeretben , a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola- előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység biztosítása
- dicséret, pozitív megerősítés preferálása

8.2 Verselés, mesélés

1. A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

2. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő

viselkedésformákat. A meseválasztást a tudatosság, gyermekközpontú, korosztályos válogatás, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételével végezzük.

3. Az **élszavas** mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A **mese** tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

4. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

5. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

6. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

7. Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

Mesélni minden nap szükséges az óvodában, mivel ez a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat, alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világnézetének kialakítására. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. A lényeg csupán az, hogy minden nap meséljünk vagy verseljünk valamilyen formában. Lehetőséget teremtünk a gyermekek önálló vers és mesemondásához. Elősegítjük, hogy megfelelő eszközökkel el is játszhasák a gyermekek a nekik tetsző meséket. A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások, kedvelt tevékenységük a bábozás, ezt szem előtt

tartjuk. Az irodalmi élmények feldolgozását különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával segítjük elő.

Célja:

A 3-7 éves gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének elősegítése, nyelvi és kommunikációs képességeinek fejlesztése gyermekirodalmi alkotások által és a gyermekirodalomhoz szorosan kapcsolódó tevékenységek, módszerek sajátos eszközeivel. Maradandó komplex élményközvetítés, az irodalom szeretetének megalapozása, az olvasóvá nevelés folyamatának elindítása.

Feladatai:

Az irodalmi élmények biztosításával a gyerekek érzelmi intelligenciájának formálása. A mese, vers biztosítja az emocionális együttélést, a szereplőkkel való azonosulást. A gyermekirodalmi alkotások képesek a gyermek érzelmeit formálni, elmélyíteni és új érzelmeket kialakítani. A meseélés az érzelmi intelligencia fejlesztésének az alapja, a derű forrása.

Az erkölcsi normáknak megfelelő magatartásformák kialakítása. Az erkölcsi fejlődés támogatása során magatartásformálás történik, kialakul a jellem. A jó mese normákat közvetít, szerepmintákat nyújt, erkölcsi tartalma van.

Átéltető esztétikai élmény nyújtása. A mesék esztétikuma élményforrás: a szép szöveg érzékelése, észlelése, megélése. Az esztétikai élményt kiváltó esztétikai kategóriák: szép, rút, tragikus, komikus, groteszk, idillikus, fenséges, patetikus. A szép, a jó és az igaz hármas egysége a kisgyermekek esztétikai nevelésének egyik lényeges motívuma.

A közösségben vagy közösségi tevékenységgel történő nevelés.

A közösségi nevelés esetében a közösségekben átélt élményeken, tapasztalatokon van a hangsúly. A mesében gyakran megjelenő összetartozás minta a gyerekek számára, toleranciára nevel. A meselégkör, az együtt hallgatás, befogadás, játszás élménye elmélyíti, formálja a közösséghez tartozó érzést.

Kognitív képességek fejlesztése, a gyermek látókörének bővítése, a világ sajátos megismerésének biztosítása. A mesék, versek hallgatása az ismeretek megszerzésének egy sajátos módja: nem készként kapott tudás, hanem egyéni, érzéki és értelmi megismerés. A képteremtés képességének fejlesztése, amely nélkül lehetetlen az olvasóvá válás.

Az anyanyelvi kompetencia fejlesztése, a nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetése által fejlődik a helyes nyelvhasználat, a biztonságos önkifejezés képessége.

Verselés, mesélés tartalma

A mindennapos mesélés, verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A mese és vers örömforrás és társas élmény, amely a játékhoz hasonlóan nagy belső energiákat mozgósít. Fontos, hogy a gyermek érdeklődésének frissessége megmaradjon, az emberek s önmaga iránt egyre fejlettebb tartalommal újra és újra feltörjön.

Az irodalmi repertoárnak összhangban kell lennie a gyermeki szükséglettel. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese képi és konkrét formában a bábozás és dramatizálás eszközeivel feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Az óvodáskorú gyermek irodalmi nevelése művészi értékeket hordozó irodalmi művekkel, erkölcsi-nyelvi-esztétikai értékeket közvetítő mesékkal, versekkel történhet. Ennek az elvnek érvényesülnie kell, nem lehet alárendelni egyéb szempontoknak.

- Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helyük van. A műfaji változatosság fontos követelmény az óvodáskorú gyermek irodalmi élményében, de életkoronként eltérő arányban.

Gyermekirodalmi művek csoportosítása

- A gyermekirodalmi művek olyan meséket, verseket tartalmaznak, amelyek a gyermek érzelmi világához, értelmi fejlettségéhez köthetők. Olyan történetekre van szükségük, melyek mozgásba hozzák a képzeletet, fejlesztik a gyermek intellektusát és érzelmeit, megbékíti féltelmeivel és vágyaival, elismeri nehézségeit és megoldásokat javasol.
- A gyerekeknek való irodalmi anyag főbb témái lehetnek: a természet, a játék, a játékszerek, napszakok hangulata, a családdal, az állatokkal kapcsolatos emlékek, vágyak, megfigyelések, érzelmek, humor.

Népköltészeti alkotások

- Mondóka (altatók, kéz- és arcsimogatók, lovagoltatók, stb.)
- Népmese: állatmese, tündérmese/varázsmese, novellamese, tréfás mese, hazugságmese, formulamese, legendamese, rászedett ördög mese

- Műköltészeti alkotások: műmese, reális elbeszélés, gyermekvers, verses mese, meseregény

- Népköltészeti alkotások:

A népmesék epikus jellegű, csodás elemekkel átszőtt, többnyire prózai népköltészeti alkotások. A népmesére jellemző, hogy világrendet közvetít, pl: Jótett helyébe jót várj! A legtöbb esetben a felnőtté válás történetét mesélik el, a főszereplők megtalálják helyüket a világban, a közösség hasznos tagjává válnak. A népmesei hősöknek általában nincs rendkívüli képességük. A jó elnyeri méltó jutalmát, a rossznak bűnhődnie kell.

A gyermekek körében használatos, erősen ritmikus, dallamos hanglejtésű (sokszor énekelt) verses szövegek a népi mondókák, melyek a hangzás, a játék és a mozgás együttesével a kisgyermekek örömszerzési forrását szolgálják. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak. Az átélt öröm hozzájárul a megnyugváshoz, a harmónia megteremtéséhez. A felnőttel együtt énekelt altatók, lovagoltatók, kéz- és arcjátékok a gyermeknek megnyugtató közelséget, az otthon biztonságát nyújtják

Műköltészeti alkotások:

A műköltészeti alkotások „meseisége” a népmese műfaji törvényszerűségeit (tartalom és formavilág) követve jön létre.

A műmesék közül csak azokat válasszuk, amelyek hordozzák a mesei sajátosságokat, nem pusztán didaktikusak, hanem betöltik a mese komplex élményadó funkcióját a gyermek számára. Az elbeszélések, történetek segítenek a sajátos feladatok megoldásában, a gyerekek aktuális környezetére, tapasztalataira, problémáira reagálnak. A klasszikus gyermekírók történetei mellett a modern gyermekirodalmi alkotások (kortárs gyermekirodalom), melyek a mai gyermek mai problémáiról mai nyelven szólnak meg, alkalmasak erre. Ezek az elbeszélések a gyermekről íródtak gyermekeknek. Bennük konkrét, a valóságban jelenlevő értékek követhetők és ismerhetők fel mesei áttétel nélkül

A költők által írt gyermekversek sajátos költői látásmódjukkal és eszközeikkel segítik a kisgyereket abban, hogy pozitív érzelmek átélésével és kimondhatóságával kötődjön a valósághoz, és egyben megismerje és felismerje annak formai, tartalmi, érzelmi sokoldalúságát, sokszínűségét. A nyelv varázsa a hangulat, a dallam, ritmus, játékosság, mozgás, kreatív gondolkodás komplex élményével ajándékozta meg a gyereket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Örömmel hallgatnak mesét, verset, néznek bábjátékot és báboznak. Szívesen és rendszeresen nézegetnek könyvet.

- Nyitottak az életkoruknak megfelelő irodalmi feldolgozásokra (bábszínház, mesejáték interaktív előadások, könyvtár látogatása). Képesek önálló vers- és mesemondásra. Képesek önállóan történetek, mesék kitalálására.
- Vers és mesemondásukat képesek gesztussal mimikával hanglejtéssel hangsúllyal kísélni.

Az óvodai irodalmi kezdeményezések sikerét alapvetően meghatározza a „meselégkör” megteremtéséhez szükséges feltételek biztosítása, a mintaértékű óvodapedagógusi bemutatás, a fejből mesélés kiemelt szerepe, gazdag előadói képesség, a kötetlenség, a játékosság elvének érvényesülése, a gyermeki motiváció kialakítása és fenntartása változatos, igényes, esztétikus eszközökkel és módszerekkel. Fontos a mesehallgatás motivációinak változatos megvalósítása. Biztosítsunk a mesemondásnak állandó helyet (sarkot, kuckót, szőnyeget), de az éppen adott helyzetnek megfelelően legyen lehetőség a csoportszobában bárhol elmondani a mesét. Törekedni kell a spontán helyzetekhez kötődő saját vers és mese alkotására, hogy a gyermekek ne csak befogadóként, hanem alkotóként vegyenek részt az irodalmi nevelésben, önálló mesealkotással, rigmusok mondogatásával, történetek elbeszélésével. Ez segíti a gyermek önkifejezését, a nyelvi alkotás örömeinek megérzését. Változatos, gazdag és friss irodalmi memoriter anyaggal rendelkezzen az óvodapedagógus. Törekedjen új mesés- és verseskönyvek bemutatására. A kötetlenség légkörének megteremtése, amelyet szeretetteljes, állandó biztonságot sugárzó légkörben valósít meg. Fontosnak tarjuk, hogy az óvodánkba járó gyermekeink színházi körülmények között is átélhessék a mese világát. Rendszeresen bábszínházat szervezünk az ovinkban, ahol csodálatos művészeti élményekben részesülhetnek.

8.3 Ének, zene, népi játék, tánc

1. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

2. A népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

3. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

4. A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

5. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközzvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

6. Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Az óvodai zenei nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyermekekkel. A néphagyományörzés mellett a Kodály alkotta módszer is folyamatosan megújulva megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. Az ének- zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés, mozgás, vagy a séták és kirándulások. Tehát ez a feladat sem korlátozható csupán a foglalkozások időtartamára. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra, vagy körjátékok játszására. A komplex foglalkozások inkább összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére.

Az élménynyújtó közös éneklés, a körjáték vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap. A Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének- zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés a tevékenységközpontú óvodai nevelésen belül hatékonyan megvalósítható. Ezzel biztosítható a néphagyományörzés és az ének- zenei nevelés színvonalának megőrzése.

A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek- néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismertetését, továbbélését segítik. Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

A zenei nevelés célja:

A zene megszerettetése és a zene iránti érdeklődés felkeltése. A gyermek fogékonyságára, tevékenységi vágyára alapozva, életkori sajátosságaihoz igazodó, könnyen befogadható népzenei örökség átadása. Komplex személyiségfejlesztés a gyermekdalokban összekapcsolódó, együtt jelenlévő zene, anyanyelvi nevelés, mozgás, verbalitás, vizualitás által.

A zenei nevelés feladatai

Az eredeti népi játékokkal, gyermektánc alapelemeivel, utánzáson alapuló megismerkedés segíti elő nemzeti kultúránk ápolását, a szülőfölddel való kötődés, hazaszeretet erősítését. A magyar népzene iránti pozitív érzelmi viszony alakítása, megszerettetése, sajátos jegyeinek megéreztetése. Népviseletünk iránti tisztelet alakítása.

A zenei nevelés tartalma

A zenei nevelés anyaga: magyar népi mondókák, ölbeli játékok, népi gyermekdalok, énekes játékok, ünnepi népszokások dallamai, valamint mondókái. Ez kiegészül komponált gyermekdalokkal, igényesen válogatott kortárs zenei művekkel, rokon és más népek dalaival, játékaival, a környezet hangjainak megfigyelésével, amelyek együttesen fejlesztik a gyermekek énekes-, és mozgás kultúráját, kreativitását

A zenei képességfejlesztés területei:

Éneklési készségfejlesztése: tiszta éneklés kialakítása (ld. zenei nevelés anyaga), hallás utáni daltanítással, sokszori gyakorlással és ismétléssel, kis hangterjedelmű dalokon, megfelelő hangmagasságon. Ritmuskészség fejlesztése: egyszerű szerkezetű és ritmusú mondókák, illetve dalok megszólaltatása az egyenletes lüktetés és a ritmus különböző mozgásformákkal, megfelelő tempóban való hangoztatásával. Halláskészség fejlesztése: a tiszta éneklésre épülve, s az óvodapedagógus fejlesztésének eredményeként alakuljon ki a gyerekek hangmagasság (magasabb-mélyebb), dinamikai (halkabb–hangosabb) érzéke, hangszínérzéke és belső hallása.

Formaérzék fejlesztése: rövid, négylüktetésnyi (bipódikus) ritmus, illetve dallammotívumok hosszának és hangsúlyának megéreztetése, kifejezése énekléssel és mozgással.

Alkotókészség fejlesztése: Az óvodapedagógus juttassa el a gyerekeket az énekes-, és mozgásos spontán improvizációtól a szándékos improvizációig úgy, hogy legyenek képesek a gyerekek oldott zenei légkörben az elsajátított mondókák és dalok összetevőit (mozgást, játékot, szöveget, ritmust, dallamot) önállóan alkalmazni, vagy ismert elemekből új összetevőket kitalálni.

Zenehallgatási készség: A gyermekek fejlettségi szintjüknek megfelelően legyenek képesek rövid, élményt adó, elsősorban élő zenei bemutatásokat figyelemmel, érdeklődéssel végighallgatni

Óvodapedagógus feladata:

- sokat és tisztán énekeljen, törekedjen a zenei élmény nyújtására

- az életkornak megfelelő hang terjedelmű énekeket válasszon
- az alapvető feltételeket teremtsen meg az énekes játékokhoz
- segítse elő és formálja a gyermek zenei ízlésének és mozgáskultúrájának alakulását
- gyűjtsön népi énekes játékokat, ezeket gyakran játssza a gyermekekkel
- gondoskodjon arról, hogy a zene mindig örömforrás legyen
- fejlessze a gyermek ritmusérzékét, hallását, zenei mozgását
- ösztönözze a gyerekek zenei alkotókedvének kialakulását
- használja ki a zene elcsendesítő, feszültségoldó hatását
- vegye figyelembe az énekek, mondókák, zenei feladatok kiválasztásánál az igényességet, az évszakokhoz, néphagyományokhoz és az ünnepekhez kapcsolódó anyagot válasszon
- a zenehallgatás anyaga tartalmazza nemzetiségi csoportok dalait, zenéit, klasszikus-, kortárs műveket.

8.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

1. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.

2. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

3. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképessegek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeiteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

4. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

5. Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

Ezek a tevékenységek a gyermekek kedvencei közé tartoznak. A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit az egész nap folyamán. A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően alkothat, dolgozhat.

A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei, az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermek alkotókedve, teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, dicséretet, útmutatást várnak a gyermekek.

Cél:

- Eltérő fejlettséget, fejlődési ütemet és élményhátteret figyelembe véve a látás útján történő megismerő, befogadó és alkotó tevékenység fejlesztése.
- Síkon és térben történő vizuális tevékenység során fejlődjön, bontakozzon ki a gyermekek egyénisége és kommunikációs képessége, kreativitása, gyakorlati érzéke.
- Alakuljon ki a világ szépségeire való rácsodálkozás képessége, kiemelten a közvetlen környezetünk innovatív és hagyományos technikai eljárások alkalmazásával.

Feladat:

- A tevékenységek során a gyermekek megismertetése az anyagok tulajdonságaival, megmunkálási és kifejezési lehetőségeinek sokféleségével, az eszközök használatával.
- Vegyenek tevékenyen részt környezetük alakításában, legyen igényük az esztétikus tárgyakra, elrendezésekre.
- Saját tapasztalatú megismerés során kísérletezzenek háztartási eszközök, anyagok felhasználásával.
- A gyermekek tér-, forma- és színeképzeiteinek gazdagítása az egész nap folyamán.
- Tevékenységek biztosítása, melynek során fejlődik a gyermekek esztétikai érzéke és szép iránti nyitottsága.
- Képzőművészeti és népművészeti alkotásokkal való ismerkedés.
- A vizuális tevékenységek tartalma
- A technikai eljárások, fogások megismertetése, rajzolás, festés, építés, plasztika, kézimunka területén. Változatos eszközöket, anyagokat, tereket használjanak a gyerekek.
- A gyerekek figyelme irányuljon rá a környezetükben lévő jelenségekre, esztétikai ítéleteket váltsanak ki belőlük.

- A tevékenységek során ismerkedjenek meg a népi hagyományok eszközvilágával, technikáival és a díszítőművészet motívum elemeivel.
- A gyerekek önfejlődése és az irányított pedagógiai fejlesztés összhangja érdekében szükséges és lehetséges a különböző technikai eljárások kombinálása, a többszöri gyakorlás lehetőségével készségeik fejlődnek, differenciált segítségnyújtással egyéni fejlettséghez és képességhez igazodva.
- Képzőművészeti irányzatok, alkotások megismerésén keresztül technikai kísérletek, vizuális játékok alkalmazása.
- Újra felhasználás szemléletének a megalapozása.
- Játékos problémahelyzetekben a szín-forma-térképzet fejlesztése során érzékelés, észlelés, testséma és motorikus képességek alakítása.
- A gyerekek ismerkedjenek műalkotásokkal, környezetükben lévő alkalmazott képzőművészeti tárgyak forma és színvilágával, hogy gazdagodjon képi gondolkodásuk, szép iránti nyitottságuk.

Az óvodapedagógus feladata

- Az óvodapedagógus tudatos, tervszerű felkészülése a tevékenység alapja.
- Biztosítja a szükséges feltételeket: hely, idő, eszköz, anyag, valamint az előzetes élmény, tapasztalatszerzési lehetőségek átgondolásával az egész nap folyamán.
- Igazgatóval, skanzennel való együttműködés a helyszíni tevékenységek megszervezéséhez (pl. skanzenben György napkor nemez karkötő készítés)
- Megfelelő szervezeti formák kialakítása a nap folyamán gyermekek tevékenykedési vágyának kielégítésére.
- Nyugodt, oldott légkör, műhelyhangulat kialakítása az alkotó tevékenységekhez. Érvényesítse az alkotó játékosság elvét.
- Legyen aktív résztvevője és modellje a környezetalakításnak, a felfedezéseknek, gyönyörködés alkalmával, ugyanakkor önállóságra serkentsen. Személyiségében a tolerancia, az elfogadás domináljon, a gyerekek munkáit értékként kezelje.
- Támogassa kommunikáció gazdagodását: új fogalmak, oksági összefüggések felfedezését.
- Biztosítson lehetőséget képzőművészeti kiállítások megtekintésére.
- Ismertesse meg az eszközök használatát, a technikai eljárásokat.
- A tevékenységhez megfelelő térvizonyok /természetes fény/ biztosítása.
- Lehetőség szerint szabad levegőn történő tevékenykedés.
- Környezettudatos szemlélet alakítása az újra hasznosítással.
- Projektekhez kapcsolódva esztétikus, változatos környezet alakítása a gyermekek ötleteinek, munkáinak megjelenítésével.
- A művészeti tartalmak komplexitásának alkalmazása, vizuális technikák, alkotások beépítésével.

Tehetséggondozás

- Pályázatok adta lehetőségek kihasználása, egyéni képességekhez igazodva különböző területek, élmények mozgósítása, technikai sokszínűség biztosítása.
- MINI GALÉRIA - Egyéni alkotások bemutatásával lehetőség biztosítása kiemelt képességterület megmutatására közösségi rendezvényen kiállítás keretében.

8.5 Mindennapos mozgás

1. A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségekben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- c) szervezett mozgásos tevékenység.

2. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

3. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

4. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.

5. Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítjuk. A gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására törekszünk.

6. A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

Mindennapjainkban sokrétűen elégítjük ki a gyermekek mozgásigényét, mivel a mozgás a fejlődő gyermek természetes szükséglete. Olyan feltételeket teremtünk, amelyekben a gyermekek mozgásöröme, aktivitása kiteljesedik. A gyermekek mozgásukon keresztül ismerik meg a világot. Az irányított foglalkozások arra adnak lehetőséget, hogy különböző mozgásformákat ismerjenek meg a gyermekek, ezzel felkeltsük érdeklődésüket ezek kipróbálására. A gyakorlási lehetőség a szabad játék ideje alatt valósul meg. Programunkban a mozgásfejlesztés tartalma bővül a népi játékok nyújtotta mozgásformákkal. A mozgásos népi játékoknak igazán a szabadban van tere, jellegük, hangulatuk itt domborodik ki. Erre kiváló lehetőséget biztosít óvodánk udvara. Az örömteli udvari mozgás feltölti, fogékonnyá, önállóvá, örömtelivé teszi a gyermekeket. Az irányított testnevelés foglalkozást úgy szervezzük meg, hogy szem előtt tartjuk a higiénikus, tiszta környezet fontosságát, a szellőztetés és a baleset megelőzések jelentőségét. Az örömteli mozgás feltétele a megfelelő öltözet, az érzelmi biztonság, a meghitt kapcsolat óvónő és gyermek között. Biztosítjuk a gyermekek számára a mozgásélmény sokirányú megtapasztalását, engedjük őket bátorságuk szerint kísérletezni, a szabályok betartásával. A gyermekek a változatos mozgásformákban megtapasztalják, hogy egyre több mindenre képesek, próbálkozásaik során megtanulják a vészhelyzet felismerést és megszüntetését. A gyakorlatokat differenciáltan, egyéni

A mozgás szervezeten két formában valósul meg: a mindennapos mozgás; valamint hetente egyszer a „szervezett mozgás”. A mozgásszükséglet kielégítésének lehetőségeit bővítik a séták és kirándulások.

Cél:

A sokféle mozgáslehetőséggel elősegíteni a gyermekek harmonikus testi-lelki fejlődését, az egészség megóvását, és kedvezően befolyásolni az egész szervezet fejlődését.

Feladat:

- A gyermekek természetes mozgásának fejlesztése.

- A mozgásigény kielégítésére, a mozgás megszerettetésére, a helyes testtartás kialakítására törekvés.
- A motoros képességek fejlesztésével a mozgásügyességük fokozása, megfelelő ütemű fejlesztése.
- A mozgásos játékok segítségével az együttl mozgás örömeinek megéreztetése, közös mozgásélmény biztosítása.
- A kézi szerek széles tárházának használatával a finommotorika, a mozgásügyesség fokozása.
- A mozgáson keresztül az érzelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.
- Prevenciós és korrekciós óvodai nevelés feladatai ellátása, ha szükséges megfelelő szakemberek bevonásával.
- A mozgás helye: udvar, tornaszoba, csoportszoba, esetenként a foci pálya

8.6 A külső világ tevékeny megismerése

1. A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

2. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

3. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete.

4. Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Legfőbb célunk a természeti és társadalmi környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása; a természethez kapcsolódó hagyományok, népszokások megismertetése, felelevenítése; a környezetben látható, tapasztalható mennyiségi, alaki, nagyságbeli, sík- és térbeli viszonyok felfedezése. A gyermekek és a családok már az első látogatáskor érzékelhetik óvodánk hangulatát, esztétikumát. A gyermekek a beszoktatási idő alatt megismerik az őket közvetlenül körülvevő belső környezetet, az óvodában dolgozó felnőtteket. Ahogy kialakul bennük a biztonságérzet, elindulunk megfigyelni, felfedezni közvetlen környezetünket. Ismerkedünk az óvoda udvarán élő növényekkel, állatokkal. Megfigyeljük az évszakok változásait, jellemző színeit, az időjárási jelenségeket. Sétálunk az óvoda környékén. Ismerkedünk az állatokkal, rácsodálkozunk a szép kertekre. Elsajátítjuk a legegyszerűbb közlekedési szabályokat. Sétáink közben „kincseket” gyűjtögetünk. A gyermekeknek diákon mutatjuk be a vadon élő állatokat. Évszakonként ellátogatunk a közeli erdőbe, tópartra, az évszakok változásainak érzékeltetése céljából. Megfigyeljük az időjósló napokat. Összefüggéseket keresünk az időjárás és az emberek tevékenysége között. Felkutatjuk az óvodánk környékén élő háziállatokat, megfigyeljük jellemzőiket, beszélgetünk hasznukról. Megismerjük az emberek természetpusztító és csúfító tevékenységét, és megtanuljuk a természetvédelem alapjait.

A matematikai ismereteket a nap folyamán különböző tevékenységek közben sajátítják el gyermekeink. A séták alkalmával a természeti és az ember által alkotott világ színeit, formáit, méreteit megfigyelik, összehasonlítják. A terméseket, terményeket, kavicsokat csoportosítjuk, számláljuk, sorba rendezzük. A csoportszoba tárgyaiból építünk, rendezzük őket szín, forma, alak, rendeltetés szerint. A sétákon és mozgás közben gyakoroljuk az irányokat, érzékeljük a geometriai formákat. Vizuális tevékenység közben fedezzük fel a szimmetriát.

Cél: a külső világ tevékeny megismerése hassa át az óvodai nevelés egész folyamatát!

Feladat: A gyermekek életkoruknak, egyéni képességeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szintű ismereteket szerezzenek az őket körülvevő világról, a világ jelenségeiről, természeti és társadalmi környezetükről. Pozitív érzelmi viszony alakuljon a természethez, az emberi alkotásokhoz, ismerkedjenek azok védelmével. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Életkori jellemzők, melyeket figyelembe veszünk a külső világ tevékeny megismerése során:

- A gyermek érzelmi alapon ismerkedik az őt körülvevő világgal. Ezért törekednünk kell arra, hogy a gyermeket olyan hatások érijék, amelyek környezetük felfedezésére, rácsodálkozásra ösztönözik.
- Megismerő tevékenységét érzelmei, kíváncsisága és tevékenységi vágya vezérli. Nemcsak tevékenykedni akar, de ismereteit, tapasztalatait is tevékenységei által szerzi. Lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tapasztalás és folyamatos tevékenység (játék, munka, tanulás) közben érzékelje a környező valóságot és dolgozza fel ezt a maga számára.
- A gyermek motivált állapota lehetőség arra, hogy segítsük a megismerő, felfedező, kísérletező tevékenységét, segítsük abban, hogy fedezze fel és cselekvően részt vegyen környezete alakításában.
- Szervezzük úgy az óvodai életet, hogy mód legyen szemlélődni az őt körülvevő világról, világ rejtelméről, lehetőleg minden érzékével megtapasztalhatta azt.
- A gyermek szinkretikus gondolkodása következtében a környezetet a maga egészében, körvonalában, totalitásában érzékeli, a számára érdekessé emeli ki, ez lesz számára a dolgokhoz, jelenségekhez tartozó lényeges – ezért fontos feladat az ok-okozat megláttatása.
- A világ felfedezése, a képszerű szemléletes gondolkodás fejlődése segíti a nyelvikommunikációs képesség fejlődését.
- Ismereteit, tapasztalatait társaival közösen szerzi az együttműködés során, így társas kapcsolatainak bővülése olyan erkölcsi tulajdonságok fejlődését segíti, mint pl. segítségnyújtás, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség, egymás sikerének elismerése.

A gyermek pszichikus fejlődése a külvilággal való kölcsönhatásban alakul. Minden, amit lát, hall, tapasztal, amivel tevékenykedik, ismerkedik, új magasabb szintű képességek kibontakozását eredményezik. A természetre figyelő, óvó-védő, környezettudatos szemlélet és magatartás, a személyiségfejlődés legfőbb mutatója.

Óvodapedagógus feladata:

- A természetre és emberi alkotásokra figyelő óvó-védő szemlélete alapján együttműködésre épülő tevékenységeket szervezzen a gyerekek számára.
- A gyermekek belső szükségleteire építve sokszínű, komplex tevékenységeket biztosítson, életkori sajátosságok és egyéni eltérések figyelembevételével.
- Vegye figyelembe a gyermekek cselekvő aktivitását.
- A tevékenységek szervezésénél építsen a szülők, nagyszülők aktivitására, szerepvállalásukra.
- Szervezzen projekteket, a témaválasztásoknál adjon teret a helyi aktualitásoknak, személyes kezdeményezéseknek.
- Használja ki a természetes élethelyzeteket.

- Szabad, spontán szerzett tapasztalatok rendszerezésével – az ok-okozati összefüggések megláttatása.
- A tágabb környezet megismerése érdekében szervezzen sétákat, kirándulásokat erdőn, mezőn, vízen szerzett élmények és tapasztalatok biztosítása
- a szennai skanzennel közös múzeumpedagógiai programok szervezése-néphagyományok ápolása, népszokások megismerése
- A környezetvédelem, a környezettudatos magatartás megalapozása, a fenntarthatósági szemléletformálás kialakítása kiemelt feladata legyen!
- Ismertesse meg a környezetvédelem alapjait: a Föld, a levegő, a víz, a növény- és állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét.
- Környezetbarát szokások megalapozása: takarékoskodás a vízzel, árammal; hulladékgazdálkodási alapszokások kialakítása.
- A tevékenységek szervezése közben tartsa szem előtt a cselekedtetés, a tapasztalatszerzés dominanciáját.

8.7 Munka jellegű tevékenységek

1. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység - az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növénygondozás.

2. A gyermek munka jellegű tevékenysége:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok a kötelesség - és felelősségvállalás alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

3. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő pozitív értékelést igényel.

Cél:

A munka jellegű tevékenységek megszerettetésén keresztül olyan készségek, képességek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, közösségteljesítését, tapasztalatszerzését.

Feladat:

A különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése, szervezése, azok feltételének biztosítása, folyamatos, konkrét, reális értékelése.

Munka jellegű tevékenységek

A gyermeki munka alapvető feltételei, irányításának alapelvei

a) - megfelelő munkaeszközök - elegendő munkalehetőség - elegendő idő, hely - megfelelő légkör

b) - fokozatosság - következetesség

Munkafajták: Önkiszolgálás (testápolás, étkezés, öltözködés); a környezet rendjének megőrzése; alkalomszerű munkák; közösségi munkák; naposi munkák; növény gondozás

Megjelenési formái: Felnőttel közösen önállóan végzett; gyermekek közösen végzett tevékenységei

Fontos a tevékenység és a gyermeki vágy közötti összhang. Olyan munkakörülményeket kell az óvodapedagógusnak teremteni, melyek által sikereket érthet el a gyermek. Minden gyermek számára biztosítanunk kell lehetőséget.

Óvodapedagógus feladatai:

- a gyereket ráébressze a saját személye körüli teendők elvégzésének fontosságára
- támaszkodjon a munka játékkal megegyező sajátosságaira
- szokásalakítás, szükségletek kielégítésének segítése
- önállóságra nevelés, felelősség, kitartás, eredményre törekvés
- együttműködési képesség fejlesztése
- legyen alapvető örömforrás (összpontosítást, erő kifejtést igényel, sikerélményt eredményez stb.)
- kisebbek, rászorulóak segítése

Óvodai nevelésünk, és a személyiség sokoldalú fejlesztésének fontos eszköze a munka, és a munkajellegű játékos tevékenységek. A munka végzése közben az óvónő céltudatos irányításával a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat szereznek természeti, társadalmi környezetükről. A munka által fejlődik értelmi képességük, s a gyakorlás során egyre pontosabbá válnak a munkához szükséges készségek. Munka közben kezdenek kialakulni a munkaszervezés képességének alapjai is, erősödik kezdeményező készségük, együttműködési képességük.

Gyermekeink elsősorban saját szükségletük kielégítése miatt, de a közösségért is vállalnak munka jellegű feladatokat. Munkájuk eredményét ők és mások is egyaránt tapasztalják.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek munkája mindig önkéntes, szabadon választott tevékenység legyen, melyet szívesen végeznek. A gyermeki munkákat tudatosan tervezzük, szervezzük, figyelembe vesszük a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait. Nevelőtestületünk épít a munka játékkal megegyező sajátosságaira, és a játékban reprodukált munkára: pl.: sütés, befőzés, gyümölcstálak készítése, csoportszoba évszakonkénti takarítása, stb. Az óvoda adottságai szerint megteremtjük és megtervezzük a gyermekek számára az életkoruknak, képességeiknek megfelelő, változatos munka jellegű tevékenységeket. A gyermekek tudják és érzik, hogy munkájukat mi felnőttek igényeljük, elismerjük. Gyakran dicsérjük, biztatjuk őket.

8.8 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

1. A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

2. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

3. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.

4. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

5. A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;

- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

6. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

8.9 Néphagyomány - ápolás, népszokások

Nevelőtestületünk a tevékenységek keretének tekinti a népi kultúra átörökítését, a népi kismesterségek megismerését, a néphagyományok ápolását.

A néphagyományörző szemléletű nevelésben olyan eszmei, erkölcsi és kulturális értékekre bukkantunk, amelyekkel teljes mértékben azonosulni tudunk, és úgy gondoljuk, hogy ezzel életre szóló útravalót adhatunk gyermekeinknek. Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni ezzel a szemlélettel, akik tisztelik egymást, ragaszkodnak hazájukhoz, szülőföldjükhöz. Nyitott szeretetteljes, családias légkört biztosítunk a gyermekek számára, amelyben állandó tevékenység mellett megtanulják kifejezni érzelmeiket, fejlődik felelősségtudatuk, viselkedésük, emberi kapcsolatuk.

A hagyományokat, a népi kultúrát megismerve olyan pozitív élményt élnek át, melyek mintát adnak későbbi életükre. Ezek az élmények elősegítik a kultúra befogadását, azoknak az ősi hagyományoknak a tiszteletét ébresztik fel, melyek az otthonhoz, szülőföldhöz, gyökereinkhez kötnek. Megtanulják szeretni és óvni a természetet, tisztelni az „életet”. Megérezzük a gyermekekkel, hogy milyen fontos a család, az összetartozás érzése. Elültetjük bennük az „ünnepelni tudás” képességének magvait. A nevelés folyamatába a népi kultúra azon elemeit építjük be, amelyek igazodnak a gyermekek életkori sajátosságaihoz, a mindennapi óvodai életet gazdagítják külsőségeikben és belső tartalmukban egyaránt.

A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban

- vers és mese: népköltészeti alkotások, népi mondókák, népmesék, szólások, találós kérdések, közmondások, rigmusok, kikiáltók, névcsúfolók, ölbeli játékok
- rajzolás, mintázás, kézimunka: népi kismesterségek technikái: kézi szövés elemei: sodrások, fonatok stb; agyagozás, nemezelés, bőrizés, gyöngyfűzés, tojásfestés, batikolás
- tárgykészítő népi játékok: egyszerűbb népi hangszerek, játékok készítése: csörgők, kórohegedű, drungattyú, rongybaba, csutkababa, csuhéjbaba, gyékénylő, nemezlabda
- a jeles- napok „jelképkészítő” technikái: Adventi koszorú készítése, Luca búza ültetése, mézeskalácssütés, díszítés, szalmacsillag, Betlehem – készítés,

- gyertyaöntés, farsangi maszk készítés, kiszabás készítés, komatál készítés, májusfa díszítés, pünkösdi koszorú készítés
- ének, zene, népi játék, tánc: népi mondókák, ölbeli játékok, énekes népi játékok, énekes népszokások, népdalok. Hangszeres népzene, néptánc
- a külső világ megismerése: népi időjóslások, időjárási megfigyelések, jelesnapok szokásai, ünnepi jelképek, környezet- megismerő-, tájmegismerő séták, kirándulások, az évszakok változásaival kapcsolatos környezetalakító munkálatok
- mozgás: népi sportjátékok, ügyességi és erőjátékok, fogócskák, labdajátékok, baranta, néptánc

Jeles- napok óvodánkban

Őszi ünnepkör: szeptember 08. Mária nap, szeptember 29 Mihály nap, október 21. Orsolya nap, október 26. Dömötör nap, október 31. Farkas nap, november 11. Márton nap, november 19. Erzsébet nap, november 25. Katalin nap

Szüret a skanzenben, október 23-gyertyagyújtás az emlékműnél, Márton nap; Márton napi komatál a szennai 1. osztályosokhoz és a bölcsisekhez látogatunk

Téli ünnepkör: december 04. Borbála nap, december 06. Miklós nap, december 13. Luca nap, december 25-26 Karácsony napja, január 01. Újév napja, január 06. Vízkereszt napja, február 02. Gyertyaszentelő Boldogasszony napja, február 06. Dorottya nap, február 19. Zsuzsanna nap, február 24. Mátyás nap

Mikulás ünnepség Bószénfán, Lucázás – bölcsivel közösen (szennai iskolások jönnek hozzánk) közös készülődés a falu kézműves délutánján; Karácsonyi mézes sütés bölcsivel közösen és a faluban közösen; Betlehemezés – bölcsivel közösen (a szennai iskolások jönnek hozzánk), Karácsonyi muzsika a templomban (műsorral készülünk a falusi karácsonyi rendezvényre)

Tavaszi ünnepkör: március 12. Gergely nap, március 18. Sándor nap, március 19. József nap, április 24. Szent György nap, Húsvét március 22. április 25. között Virágvasárnap (Húsvét előtti vasárnap) Fehérvasárnap, Húsvét utáni első vasárnap, Május 01. őszi tavaszünnep, Pünkösöd (Húsvét után 50 nappal), Március 15-i megemlékezés a falu műsorán szerepelünk bölcsivel közösen-szennában részt veszünk a forradalmi játékokon; Gergelyjárás- szennai iskolások jönnek hozzánk; Húsvéti ünnepkör a skanzenben; Pünkösödölés a skanzenben, Anyák napja, Évzáró, gyermeknap, falunap

Néphagyomány ápolás tartalma

(melynek bővebb és részletesebb leírását a munkaterv tartalmazza)

Őszi ünnepkör: A gyermekekkel együtt elkészítjük a csoport őszi kalendáriumát, közösen kitalált jelképekkel megjelöljük a jeles- napok körüli teendőket és figyelemmel kísérjük a jeles- napokat, illetve az őszi időjárás megfigyelő napokat. Ezen a naptáron szerepelnek a csoport életével kapcsolatos események is, pl. : születésnap, névnap stb. Folyamatosan figyeljük és elvégezzük a megjelölt tevékenységeket. Terméseket, magvakat, leveleket gyűjtünk felhasználjuk azokat ábrázoló tevékenységünkben. Magtermény gyűjteményt készítünk, a természetes anyagokat folyamatosan gyűjtjük. Elvégezzük az őszi munkálatokat az óvoda udvarán(pl.: diószüret, levélseprés stb.). Vitaminsalátát készítünk az őszi gyümölcsökből, zöldségekből. Népi ügyességi játékokat, dalos játékokat játszunk, kikiáltókat, népzenei, népmeséket hallgatunk. Leánykérő, párválasztó játékokat játszanak. Szüreten szőlőt szemezzük, mustot préselünk, kóstolunk. A gyermekek folyamatosan ismerkednek a népi kismesterségekkel, ellátogatunk azok színhelyeire, tájházakba, ezeket a mesterségeket még ma is űző vendégeket hívunk. Márton napi komatálát viszünk a szennai elsősöknek a nagycsoportosokkal, a skanzenben Márton napi hagyományokkal, népszokásokkal ismerkedünk.

Téli ünnepkör:

Elkészítjük a csoport téli kalendáriumát. Megjelöljük, figyelemmel kísérjük, elvégezzük a megbeszélt jelképek alapján a teendőinket. Az Adventi koszorún meggyújtjuk a gyertyát. Borbála napon gyümölcsfaágat teszünk vízbe. Mikulásra verssel és dalokkal készülünk. Luca búzát ültetünk, melyet hazavihetnek az ünnepi asztalra. Asztali dísz, ablak dísz, karácsonyfa díszeket készítünk a csoportba. Gyertyát öntünk vagy méhviaszból készítünk. A bölcsisekkel közösen sütünk és díszítünk mézeskalácsot. Pásztorjátékot játszunk, Betlehemünkkel készülünk az óvodai ünnepre, valamint a falu ünnepére a „Karácsonyi muzsikára”. Lucázással, Betlehemezéssel jönnek hozzánk a szennai iskolások, kiket megvendégelünk. Betlehemet készítünk természetes anyagokból. Figyelemmel kísérjük a téli időjárás megfigyelő napokat. A babaszobában karácsonyi nagytakarítást végzünk. Farsangi időszakban maszkokat készítünk változatos technikával termékek, természetes anyagok felhasználásával. Farsangi versenyjátékokat, farsangi mulatságot szervezünk, kisébábot készítünk és égetünk.. Tanulunk újévi mondókákat, jókívánságokat, farsangi kikiáltókat, névcsőfolókat, találós kérdéseket, népi dalos játékokat. Népmeséket, népdalokat, énekelünk, hallgatunk. Madáretetőt készítünk, gondoskodunk a madarak téli etetéséről. A tél folyamán is gyakorolják a népi kismesterségek technikáit.

Tavaszi ünnepkör:

Közösen elkészítjük a csoport tavaszi kalendáriumát. Megjelöljük a megbeszélt jelképekkel a teendőket, készülünk a jeles napokra. Részt veszünk a falu március 15.-i rendezvényén, valamint a szennai forradalmi játékokon. A babaszobában húsvéti nagytakarítást végzünk. Tanulunk tavaszi játékokat, dalokat, népi mondókákat, találós

kérdéseket, népmeséket. A fiúk locsolóverseket tanulnak, húsvéti tojásokat készítenk berzseléssel, írókázással. Díszeket készítenk a májusfára. Pünkösdre hagyományos Pünkösdlő játékokkal készülünk.

Nyári ünnepkör:

Egész nyár folyamán lehetőség van a népi kismesterségek gyakorlására. Az egész évben tanult népi játékokat játsszuk, mondókázunk.

9. Az óvoda kapcsolatai

1. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt biztosítja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családi hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti a családközpontú intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

2. Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és az egyéni szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

3. A felekezeti, illetve egyházi óvodák kapcsolatot tartanak az adott egyházi intézményekkel.

4. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.

5. A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

Az óvoda és a család

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A korrekt, partneri együttműködés elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében. Óvodánkban a család-óvoda kapcsolatát az átgondoltság, szervezettség, tervszerűség jellemzi.

Alapelveink a családdal való kapcsolattartásban:

- megteremtjük az oldott kapcsolatteremtés lehetőségeit, megtaláljuk a közös célkitűzéseket a gyermekek érdekeinek megfelelően.
- ösztönözzük a szülőket a rendszeres kapcsolattartás kezdeményezésére
- az egyes családok nevelési felfogását tudomásul vesszük, és segítjük a családi nevelést, ahol ezt a szülők igénylik. A szülőknek érezniük kell, hogy gyermeküket szeretik az óvodában.
- a programírás folyamatába bevonjuk a szülőket, bevalásának figyelemmel kísérésében képviselőik által vehetnek részt.
- megismertetjük a szülőkkel óvodai programunkat, az óvoda tartalmi munkáját, biztosítjuk a folyamatos információáramlást.
- mintaadással, az értékek felmutatásával az általunk preferált erkölcsi- magatartási normákat igyekszünk elfogadtatni a szülőkkel.
- a szülő, a gyermek személyiségjogait, hitvallását tiszteletben tartjuk.
- az óvónő szakmai felkészültségben, emberi magatartásban egyaránt példa értékű legyen
- felhívjuk a szülők figyelmét törvény adata jogaikra és kötelezettségeikre.

Kapcsolattartás formái:

- Beiratkozás: Az első találkozás a családdal. A főigazgató beírja a gyermeket, tájékoztatást nyújt a felvétel esélyeiről.
- Szülői értekezletek: évente 2x
- Tájékoztató – minden év augusztusában, amikor az új szülők tájékoztatást kapnak az óvoda programjáról, az óvodai nevelés működési rendszeréről, ill. év elején és év végén a csoport külön értekezlete.
- Speciális témájú- egy vagy több téma elemzése, megbeszélése.
- Anyás beszoktatás: Hosszú ideje jól bevált hagyomány óvodánkban, hogy az édesanya bent lehet a délelőtti folyamán az óvodában és segítheti gyermekét az átmenetben. A beszoktatás ideje általában egy hét, de egyedi esetekben hosszabb ideig is tarthat.
- Családlátogatások: Amikor a két óvónő otthonában meglátogatja gyermekeket, előre megbeszélt időpontban. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermeknek a látogatás érzelmi többletet adjon, és előrevigye az óvónők és a család kapcsolatát.
- Munkadélutánok: az ünnepkörhöz kapcsolódó építő jellegű tevékenység szervezése a délutáni órákban.

- Nyílt napok: Egy vagy két napot kijelölünk az év folyamán, amikor a szülők megtekinthetik az óvodai életet. Óvodánk nagyon nyitott ezen a területen, mert igény szerint bármilyen tevékenységbe betekintést nyerhetnek máskor is.
- Az ünnepkörökhöz kapcsolódó nyitott rendezvények: '56-os mécsesgyűjtás, idősek napja, karácsonyi műsor, március 15.-i ünnepség, falunap, évzáró, családi nap
- Fogadó órák: Igény szerint előre egyeztetett időpontban.
- Napi kapcsolat: Mivel óvodánk nagyon kicsi és családis, ezért lehetőségünk van rá, hogy ha csak néhány szó erejéig is, de napi kapcsolatban lehetünk a szülőkkel.
- Szülői Szervezet szerepe: Minden csoportban működik a megválasztott szervezet. Az SzMSz által meghatározott kérdésekben kikérjük a véleményüket, illetve a segítségüket kérjük az óvoda életével kapcsolatos döntésekben, a rendezvények szervezésében.

Kapcsolatunk a Mini Bölcsődével

Szakmai megbeszéléseinknek köszönhetően az elmúlt nevelési években egyre nő a közös programjaink száma a bölcsivel pl.: közös bábelőadások, kirándulások, mézeskalács sütés, stb. Célunk a bölcsőde- óvoda átmenet megkönnyítése, valamint nem titkolt szándékunk, hogy ezen intézménybe járó gyermekek később a mi óvodásaink legyenek.

Kapcsolat az iskolával

A szennai iskolával ápoljuk legszorosabban a kapcsolatot, a városi iskolákba csak nyílt órák alkalmával megyünk. Fontosnak érezzük a kapcsolattartást, a folyamatos tájékozódást, ezért minden évben szervezünk a szennai elsősökkel és negyedikesekkel közös programokat.

Kapcsolattartás formái a szennai iskolával:

- látogatások /pedagógusok, gyermekek / tapasztalatcserék, beszélgetések, óra- és foglalkozás látogatások, az óvodai élet megismerése,
- az iskola, óvoda hagyományainak megismerése
- az iskola és az óvoda pedagógiai programjának megismerése, ráépülési lehetőségek megkeresése egymás rendezvényein, ünnepein való részvétel
- tanítók szülői értekezleten való részvétele

Egyéb kapcsolatok

Kapcsolatok a fenntartóval:

Az óvoda folyamatos pedagógiai, szakmai, tárgyi fejlesztés érdekében rendszeres kapcsolatot tart a köznevelés helyi irányításával. Az intézmény pedagógiai munkájáról, eredményeiről, hiányosságairól szóban és írásban tájékoztatja a fenntartót.

Kapcsolat a szakmai szolgáltatóval:

A pedagógia munka színvonalának folyamatos emelése érdekében kapcsolat a szaktanácsadóval. A szervezett továbbképzéseken való részvétel, országos óvodapedagógiai konferenciákon való részvétel. Folyamatos információcsere, publikációk, szakkönyvek, megjelenő szakirodalom biztosítása az intézménynek.

Kapcsolat a szakszolgálatokkal:

A szakszolgálat munkatársaival állandó kapcsolatban állunk (pszichológiai vizsgálatok javaslata, képesség vizsgálat, véleménycsere stb.)

A logopédussal és gyógytestnevelővel heti kapcsolatban vagyunk. A szakértői bizottsággal szükség esetén tartjuk a kapcsolatot.

Kapcsolat a Roma Nemzetiségi Önkormányzattal:

Együttműködési megállapodás keretében működünk együtt. Részt veszünk egymás rendezvényein és óvodánkat támogatják (programok megvalósításában-anyagilag, nagycsoportosoknak tolltartót ajándékoznak stb.)

10. Esélyegyenlőség, gyermekvédelem

Jogszábeli háttér

126/2008. (XII. 4.) OGY határozat a Nemzeti Tehetség Program elfogadásáról, a Nemzeti Tehetség Program finanszírozásának elveiről, valamint a Nemzeti Tehetségügyi Koordinációs Fórum létrehozásának és működésének elveiről

149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról

1991. évi LXIV. törvény a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásáról

2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról

Esélyegyenlőség

Az esélyegyenlőség megteremtése felelősségteljes munka, minden óvodapedagógus munkaköri kötelessége. Minden gyermeket érint és nagy körültekintést igényel. Feladatunk az óvodás korú gyermekek hátrányos megkülönböztetésének megelőzése, esélyegyenlőségük megteremtése. Biztosítanunk kell intézményünkben a szegregációmentességet és az egyenlő bánásmód teljes körű érvényesülését. Intézményünk lehetőséget ad szolgáltatásaihoz való egyenlő hozzáféréshez, nagy hangsúlyt helyezve az esélyteremtésre, a hátrányos helyzetű gyermek hátrányainak kompenzálására.

A hátrányos helyzetből származó lemaradások- szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve- sikeresen ellensúlyozhatóak. A szülőkkel való együttműködést kölcsönös tisztelet alapján valósítjuk meg. Fontosnak tartjuk a gyermekközpontú és családorientált szemléletet, valamint az interdiszciplináris megközelítést, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma (óvodapedagógus, fejlesztőpedagógus, óvodapszichológus) egymásra épülő, egymást kiegészítő hatásait preferálja.

A sajátos nevelési igényű, hátrányos, és halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési- tanulási- és magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek óvodai nevelésük során a közösségi tevékenységekben hovatartozásuktól függetlenül vesznek részt, azaz inkluzív pedagógiai módszerek alkalmazásával nevelődnek csoporttársaikkal együtt. Törekszünk ezen gyermekek integrálására, az óvodai környezetbe való beilleszkedésük elősegítésére. Példaadással neveljük a gyermekközösséget a másság elfogadására.

Alapelvek

- A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg. Az óvodai nevelés kiegészítő, hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- Az óvoda minden dolgozója tagja a gyermekvédelmi jelzőrendszernek.

- Az óvodapedagógusok, főigazgató, gyermekvédelmi felelős, a nevelőmunkát segítő (dajka, pedagógiai asszisztens) összes dolgozó elfogadja, tiszteli, megbecsüli, bizalommal fordul minden gyermekhez.
- A gyermeki jogok védelme, figyelembevétele tiszteletben tartása, érvényesülésének ellenőrzése áthatja az óvodai nevelést.
- Minden partnerrel kommunikatív, partneri viszony kialakítására törekszünk.
- Szem előtt kell tartani az eredményesség alapelvét azt, hogy a segítő munka az érintett gyermek „jól-létét” szolgálja.
- GDPR szabályainak betartása kötelező érvényű, a gyermekekkel foglalkozó minden személy számára (dolgozók, egyéb szakemberek, hallgatók).

Jelzőrendszer tagjainak feladatai

- A gyermekek napközbeni ellátása: felügyelet, gondozás, nevelés, foglalkoztatás, étkeztetés,
- kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:
 - a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
 - aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
 - ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
 - ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
 - b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló óvoda látogatásának segítése, ellenőrzése.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- A gyermeki jogok betartatása, azok érvényesítése, a gyerekek érdekeinek képviselése, a hátrányos megkülönböztetés, a diszkrimináció megelőzése.
- A gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése.
- Prevenációs lépések kezdeményezése az óvodai fejlesztést végző szakemberek felé (gyógyopedagógusok, fejlesztő pedagógus, logopédus team munka).
- Esélyegyenlőség biztosítása.
- Hátrányos és veszélyeztetett helyzet felismerése, jelzőrendszer működtetése, szükség esetén alkalomszerűen belső esetmegbeszélés szervezése.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek feltérképezése.
- Segíti a szülői jogok érvényesítését és a kötelességek betartását.
- Figyelemmel kíséri, és segíti a gyermek rendszeres óvodába járását.
- A feltáró munka után a egyéni fejlesztés, hátránycsökkentést, tehetségigéretnek felismerése, kibontakoztatását a szükséges szakemberek bevonásával megtervezi, megvalósítja.

- A szülőkkel együttműködő kapcsolatot alakít ki.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

Óvodán belüli feladatai (támogató, informáló tevékenység)

- A gyermekek családjának anyagi helyzetétől függően a szülő kérelmére, ill. önállóan is kezdeményezi, segíti a megfelelő szociális segítséghez jutást (pl. települési támogatás, rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény stb.).
- Szükség esetén az óvodapedagógussal, a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat munkatársával családlátogatáson vesz részt.
- Tájékozódik, folyamatosan figyelemmel kíséri, nyomon követi a krízisben lévő, gyermekvédelmi szakellátásban vagy hatósági intézkedés alatt álló gyerekeket, családokat. Figyelembe véve a családok sajátosságait, érvényesíti az intervenciók gyakorlatot, segítségnyújtást.
- Óvodán belül segítő szolgálatot szervez.
- Segíti az óvodapedagógusok gyermekvédelmi tevékenységét, működteti a „belső jelzőrendszert”.
- A hátrányok kiegyenlítését segítő intézkedések végrehajtásával prevenciós munkát végez.
- Segíti a Szülői Szervezet tevékenységét, szülői programok szervezését, a szülők számára információt nyújt, tanácsot ad.
- Gyermekvédelmi tevékenységéről beszámol az igazgatónak.

Külső kapcsolatok együttműködések

- Kapcsolatot tart a nemzetiségi önkormányzatokkal, civil, egyházi szervezetekkel.
- A gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetése érdekében együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, ill. a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatellátó más intézményekkel, hatóságokkal (gyámügy, védőnők, rendőrség, családsegítő, nevelési tanácsadó stb.).
- Esetmegbeszéléseken, esetkonferenciákon, szakmaközi megbeszéléseken, továbbá tanácskozáson vesz részt.
- Folyamatosan kapcsolatot tart az óvodai szociális segítővel.
- Segíti az óvodai szociális segítő munkáját, az óvoda és a segítő közötti információ áramlás

Az igazgató gyermekvédelmi feladatai:

- Irányítja és ellenőrzi az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát.
- Koordinálja az esélyegyenlőségi terv megvalósulását.
- Érvényesíti a gyermek mindenképp felett álló érdekét, és ellenőrzi annak megvalósulását.

- Felveszi a kapcsolatot az illetékes gyermekvédelmi és családsegítő szervezetekkel, így a családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal/központtal.
- A gyermekeket érintő gyermekvédelmi intézkedésekben az óvodapedagógusokkal folyamatosan egyeztet és a megfelelő intézkedéseket megteszi.
- A gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén azonnal segítséget nyújt és beavatkozik.
- Szükség esetén hatósági eljárást kezdeményez rendőrség, gyámhatóság felé.
- Tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi felelős és az óvodai szociális segítő, a gyermekjogi személyéről és elérhetőségéről.
- Segítségére van a szülőknek problémáik megelőzésében és megoldásában.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátása

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4. §-ának 13. bekezdése alapján az a gyermek vagy tanuló, aki

- a) különleges bánásmódot igényel,
- b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,
- c) tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló,

Különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- a) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló;
- b) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló;
- c) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló.

A sajátos nevelési igényű gyermek

A sajátos nevelési igényű gyermek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető el a megfelelő fejlettségi szint. A sajátos nevelési igényű gyermek intenzív megsegítésének, többirányú kezelésének, integrált óvodai nevelésének és differenciált beiskolázásának problémája az utóbbi időszakban egyre hangsúlyosabb kérdésként vetődik fel. A korai felismerés és fejlesztés gondolata fokozottabban szerepet játszik, hatása a jogszabályi változásokban realizálódik. A sajátos nevelési igényű gyermek nevelésének felvállalását csak megfelelő szakemberek biztosításával, segítségével tudjuk megoldani.

A sajátos nevelési igényű gyermek jogai

A sajátos nevelési igényű gyermeknek különleges gondozás keretében, állapotának megfelelő pedagógiai és speciális irányú ellátásban kell részesülnie attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. Amennyiben a gyermek tankötelezettségét sajátos nevelési igénye miatt nem tudja teljesíteni, attól az évtől, amelyben az 5. életévét betölti, az óvodai nevelési év első napjától kezdődően a fejlődését biztosító, fejlesztő felkészítésben vesz részt. A képzési kötelezettség a tankötelezettség fennállásának végéig tart, idejének meghosszabbításáról a szakértői és a rehabilitációs bizottság dönt. A sajátos nevelési igényű gyermek szüleinek joga és kötelessége a szakértői vélemény eredménye alapján gyermekét a megfelelő nevelési-oktatási intézménybe írassa. Az óvodapedagógus mintaadása révén igyekszik elsajátítani a gyerekekkel való sajátos bánásmódot, viselkedésformát, attitűdöt.

Az óvodai és iskolai szociális segítő szerepe, feladatai

2018. szeptember 1. óta minden intézményhez tartozik egy szociális segítő. A szociális segítő tevékenység alapvető célja: a rendszerben résztvevők számára adekvát szakmai segítségnyújtás ahhoz, hogy képesek legyenek felismerni és jelezni a viselkedés háttérben rejlő problémákat; elsődleges prevenciós programok hatékony működtetése; a gyerekek veszélyeztetettségének megelőzésében és segítségnyújtásában való aktív részvétel; a szociálisan hátrányos helyzetű gyermek helyzetén való javítás, a lehetőségek minél szélesebb körben való kihasználása.

Szociális segítő kiemelt feladatai

- észlelő- és jelzőrendszer működtetése szakmaközi megbeszélések kezdeményezése
- szülők tájékoztatása a Gyermekjóléti Szolgálat által nyújtott lehetőségekről, szolgáltatásokról
- gyermekvédelmi munka támogatása
- kapcsolattartás az igazgatóval
- az alapellátásban részesülő családok helyzetéről folyamatos tájékoztatás, tájékozódás
- életvezetési segítségnyújtás, segítő beszélgetés és kapcsolattartás, családsegítés, szabadidős programok szervezése
- intézmények, közösségek mentálhigiénés igényeinek, szükségleteinek feltárása
- a gyermekek megfigyelése csoporthelyzetben, pedagógus kérésére
- hivatalos ügyek intézésének segítése, szociális ügyintézés
- konfliktuskezelés szülő-pedagógus, szülő-gyerek stb.
- nevelési értekezleteken való részvétel

Az óvodában a szakemberek által végzett gyermekvédelmi segítő munka a gyerek és családja komplex segítése - a családi nevelést kiegészítve - révén hozzájárul a gyerekek

harmonikus személyiségfejlődéséhez. Mindez egy gyermekvédelmi team munkája révén érhető el, amiben a gyermekvédelmi szakemberek mellett részt vesznek az óvodában dolgozó segítő szakemberek: logopédus, gyógypedagógus, stb.

Az óvodás kor végére a gyermekek a következő fejlettségi szintet érik el

- Teherbíró képességük, megküzdő képességük nő.
- Törekvéseikben kompetensen viselkednek.
- A gyermekek a támogató környezetben eléri az iskolakészültséget, az óvoda-iskola átmenet zökkenő mentessé válhat.
- A gyerekek az eltérő szükségleteiket, gondolataikat, véleményüket szabadon, megfelelő módon kifejezik. Attitűdjüket pozitív hozzáállás jellemzi önmaguk- és mások felé.
- A partneri kommunikáció, a szakmai együttműködések, intervenció hatására a lehető legkisebb sérülést, traumát élik át a gyerekek, ezáltal önértékelésük, önbecsülésük egészséges, reális.
- Önmagukkal és környezetükkel harmóniában élnek.

11. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés az óvodai nevelési folyamat eredményeként a gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik.

Testi fejlettségi szint: első alakváltozás, testarány változás; megkezdődik a fogváltás; arányosan fejlett teherbíró képesség; összerendezett, harmonikus mozgás; mozgáskoordináció, finommotorika erőteljes fejlődése; szándékosan képessé válik mozgásának, viselkedésének, testi szükségleteinek irányítására

Lelki fejlettség: nyitott érdeklődésű, készen áll az iskolakezdésre; tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek; érzékelése, észlelése folyamatosan differenciálódik; önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés; szándékos figyelem időtartama- terjedelme növekszik; cselekvő- szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás kialakulóban van.

Szociális fejlettség: a gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására; képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre; képes a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermekkel egyaránt; egyre több szabályhoz képes alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségleteit; feladattudata kialakulóban van, amely a feladat megértésében, feladatartásában, eredményes elvégzésében nyilvánul meg, kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet

Óvodánkban folyó nevelőmunkát akkor tekintjük sikeresnek, ha az óvodáskor végére meghatározott jellemzőkhöz hozzárendelt sikerkritériumokat legalább 80%-ban teljesítettük.

11.1 SIKERKRITÉRIUMOK

Az egészséges életmód alakítása:

- szükségleteit képes kielégíteni
- szükségleteit képes önállóan kielégíteni
- a tisztálkodási eszközre vigyáz, tisztán tartja, használat után helyére teszi
- önállóan öltözik, vetkőzik, ha kell, segítséget kér
- cipőjét beköti
- ruháit összehajtva teszi a helyére
- képes önállóan eldönteni, miből mennyit tud elfogyasztani
- kulturáltan étkezik
- szívesen fogyaszt gyümölcsöt és zöldségfélét
- vigyáz környezetének rendjére és tisztaságára
- ismeri a szelektív hulladékgyűjtés hogyanját és mikéntjét
- szívesen mozog a szabadban, évszaktól függetlenül
- életkorának megfelelően edzett
- ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat

Mozgás:

- igényli a mindennapos mozgást
- mozgása harmonikus, összerendezett
- téri tájékozódása kialakult, irányokat meg tud különböztetni
- magabiztosan alkalmazza a jobb- bal kifejezéseket
- ismeri saját testét, testrészeit, képes megnevezni és beazonosítani
- fizikai erőnléte, állóképessége életkorának megfelelő
- kialakult szem- kéz, szem- láb koordinációja
- fejlett az egyensúlyérzékelése
- a mozgásos játékok, gyakorlatok téri helyzetek felidézésére képes
- vizuális memóriája korának megfelelően fejlett
- ismer több labdajátékot
- ismeri legalább 2-3 kéziszer használatát
- érdeklődik valamely sportág iránt
- képes alkalmazkodni társaihoz, korának megfelelően fejlett az önuralma
- toleráns, együttműködő, segítőkész
- ismeri a csapatjáték szabályait
- egészséges versenyszellemmel képes küzdeni

Anyanyelvi nevelés, verselés, mesélés:

- szívesen mesél, báboz, dramatizál
- gondosan bánik a könyvekkel
- néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni
- folyamatosan összefüggő mondatokkal fejezi ki magát
- - kérdésre mondatban válaszol
- szókincse korának megfelelő
- jól használja a metakommunikációs eszközöket
- bátran és szívesen kommunikál társaival és a felnőttekkel
- társára odafigyel, türelmesen végighallgatja mondanivalóját
- a közölt információt megérti
- bátran kérdez
- tud szemkontaktust teremteni és tartani
- udvariassági kifejezéseket használ
- beszéde tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése, megfelel anyanyelvünk követelményeinek
- várja, igényli a mesehallgatást
- tud történeteket kitalálni, elmondani, azt megjeleníteni

Játék

- örömmel, önfeledten játszik
- képes egyéni ötlet vagy élmény alapján építeni, konstruálni
- építmény lemásolására képes
- képes élményei eljátszására
- szívesen vállal szerepet
- szabályjáték során betartja a szabályokat
- másokat is figyelmeztet a szabályok betartására
- egészséges versenyszellemben tevékenykedik
- problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszik

Munka jellegű tevékenységek:

Önkiszolgáló tevékenységek:

- testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan, szükség szerint végzi
- étkezésnél helyesen használja az evőeszközöket, merőkanalat, szalvétát
- öltözködésnél önálló, ruhát gombol, cipőt köt
- önkiszolgáló tevékenységre fordított idő, fejlettségük növekedésével arányosan csökken

Alkalomszerű munkák:

- pontosan megértik mit várunk el tőlük, és azt önállóan teljesítik
- bonyolultabb feladatokat is örömmel végeznek el, és annak szervezésében is önállóak
- időnként olyan megbízásoknak is eleget tesznek, amelyek otthoni elkőkészületeket igényelnek

Közösségi munkák:

- a közösségért végzett munkák vállalásánál megjelenik helyes önértékelésük, önbizalmuk
- esztétikusan terítenek
- felelősi munkákat szívesen vállalnak, önállóan teljesítik
- a környezet rendjének megőrzésére ügyelnek, segítenek annak tisztántartásában
- vigyáznak játékaikra és rendben tartják azokat
- munka jellegű tevékenységeiket a felelősségérzet, a feladattudat és kitartás jellemzi

Környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkák:

- a szemetet szelektíven helyezik el az adott gyűjtőkben
- szívesen segítenek az udvar rendben tartásában(levélsöprés, szemet szedés)
- a növényeket nem tépik le
- szívesen gondozzák a magaságysokat
- télen gondoskodnak a madarak etetéséről

Ének, zene, népi játék, tánc:

- élvezettel hallgat zenét
- tud ritmust, dallamot, mozgást rögtönözni
- néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel, egyedül énekel
- tud dallam vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni
- tud társaival térformákat alakítani
- a különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaival együtt, egyöntetűen, esztétikusan végzi
- tud élvezettel, irányítás nélkül játszani, legalább 5 dalos játékot
- felismeri a halk- hangos, magas- mély hangok közti különbséget
- megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. Tudja mindkettőt mozgással, járással, tapssal a dalból kiemelni
- megbeszélés vagy egyéni ötlet alapján az éneklést ütőhangszerekkel tudja kísérrni

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka:

- örömmel, saját kezdeményezésre ábrázol
- képalkotásban kifejezi gondolatait, élményeit
- elképzelés után meseszereplőket, mesejeleneteket stb. hangulatot is kifejezve jellegzetes színekkel, formákkal, mozgással ábrázol
- tud egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani
- önállóan és csoportosan is készít játékot, kelléket, ajándékot
- téralakításban, építésben másokkal együttműködik
- ábrázolása változatos színhasználatot és tagoltságot mutat
- emlékezet utáni témákban a részleteket is ábrázolja
- díszítő, tervező feladatot változatos színekkel, rajzolással, festéssel, papírmunkával, agyagba karcolással megold
- tud különféle technikával képet alkotni, technikát önállóan a rendelkezésre álló anyagból megválasztani
- helyesen fogja és használja a ceruzát, ecsetet, ollót
- alkotás közben ügyel környezete és saját maga, munkája tisztaságára
- szereti maga körül a harmóniát, a szépet, szívesen díszíti környezetét
- képes rácsodálkozni a szépre, esztétikus látványra, képes véleményt mondani
- ismer 2-3 műalkotást, jellegzetes épületet, hidat
- vonalvezetése balról jobbra halad

A külső világ tevékeny megismerése:

- megkülönbözteti az évszakokat és a napszakokat
- ismeri környezete növényeit, állatait, részt vesz a növények gondozásában és a természetvédelemben
- képes két kiterjedést vagy mennyiséget egymással ugyanannyivá, egyenlővé tenni, vagy valaminél kevesebbet, nagyobb, többet létrehozni
- helyesen használja a tő és sorszámneveket
- tud tízes számkörben bontani, részhalmazokat egyesíteni
- értelmezi és megállapítja a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát
- helyesen használja a térbeli viszonyokat jelentő névutókat
- környezetéről elemi ismeretekkel rendelkezik. Tudja lakcímét, testvérei nevét, szülei foglalkozását, saját születési helyét és idejét
- tudja óvodája nevét
- kialakulóban vannak azok a magatartási szokások, formák, amelyek a társadalmi és természeti környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek
- ismeri és betartja környezete közlekedésének legfontosabb szabályait, s a közelben lévő közintézményeket ismeri
- a tárgyakat legalább 10-ig meg tudja számolni, össze tud hasonlítani forma, szín, nagyság szerint

Feladathelyzetben:

- az egyszerű feladatokat megérti
- ha a helyzet megkívánja, kívárja míg rákerül a sor
- érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és az ezzel kapcsolatos összefüggések iránt
- feladatai végrehajtásában kitartó
- szándékos figyelmének időtartama életkorának megfelelő
- tevékenységének eredményét reálisan értékeli
- képes a már elsajátított ismeretek szándékos fejlesztésére
- munkatempója, feladattartása életkorának megfelelő
- szándékos figyelemre képes
- szívesen vesznek részt tervezett, szervezett, irányított játékokban, tevékenységekben
- a tanuláshoz szükséges kompetenciák koruknak megfelelően fejlettek, vágyik a tanulásra, az iskolára

Érzelmi nevelés, szocializáció:

- ragaszkodik csoporttársaihoz és a csoportban dolgozó felnőttekhez
- alkalmazkodik a csoportban kialakult szokásrendszerhez
- a játékeszközökön megosztja társaival
- segíti társait a tevékenységekben
- türelmesen meghallgatja társait és a felnőtteket
- a csoportba érkező vendéget udvariasan és szeretettel fogadja
- udvariassági formák betartásával kommunikál
- érdeklődik társai iránt, meghallgatja őket
- számon tartja társai hiányzását, illetve annak okát
- konfliktushelyzetet mindkét fél számára elfogadhatóan, viszonylag önállóan old meg, szükség szerint felnőtt segítségét kéri
- érzelmein, indulatain korának megfelelően tud uralkodni, a közösség érdekében szívesen vállal munkát
- feladattudata kialakulóban van
- korának megfelelően kialakult felelősség érzete, képes egyszerű döntések önálló meghozására
- igényes saját tevékenységével szemben
- érkezéskor, távozáskor köszön
- megtalálja helyét a közösségben, abban jól érzi magát
- türelemre, kitartásra képes
- a szülőkkel való kapcsolata a kölcsönös bizalom, tisztelet és elfogadás elvén működik